

”Det här säger jag in Swedish.”
Kodväxlingen i individens tal i svenska reality tv-serier

Riina Riihiniitty
Tammerfors universitet
Fakulteten för språk, översättning och litteratur
Nordiska språk
Pro gradu-avhandling
November 2016

Tampereen yliopisto
Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden yksikkö
Pohjoismaisten kielten maisteriopinnot

RIIHINIITTY, RIINA: "Det här säger jag in Swedish." Kodväxlingen i indvidens tal i svenska reality tv-serier

Pro gradu -tutkielma, 81 sivua
Marraskuu 2016

Tässä tutkielmassa tutkitaan yksilön kielenkäyttöä tosi-tv-sarjoissa. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten yksilön kielenkäyttöä näytetään ja sitä kautta yksilön kielellinen identiteetti esitetään tosi-tv-sarjoissa. Tutkimus on ajankohtainen, koska median ja television rooli yhteiskunnassa kasvaa. Tutkimuksessa keskitytään kielenkäytön ilmiöön nimeltä koodinvaihto ruotsin ja englannin välillä. Koodinvaihto tarkoittaa tässä tutkimuksessa sitä, että puhuja vaihtaa kahden kielen välillä yhden puheenvuoron aikana. Ensimmäinen tutkimuskysymys selvittää, millaista yksilön koodinvaihto kielten välillä ruotsalaisissa tosi-tv-sarjoissa on. Toinen kysymys käsittelee koodinvaihdon funktiota hänen puheessaan ko. sarjoissa. Kolmas kysymys selvittää, miten hänen kielellinen identiteettinsä esitetään ko. sarjoissa.

Tutkimuksen aineisto koostuu tutkittavan henkilön ruotsin ja englannin kielisestä puheesta kahdessa ruotsalaisessa tosi-tv-sarjassa, *Svenska Hollywoodfruar* (SH) ja *Montazamis med vänner* (MmV). Sarjat tunnetaan Suomessa myös nimillä *Ruotsin miljonääriäidit* ja *Ruotsin miljonääriäiti Maria Montazami*. Sarjoista tarkastellaan ensimmäinen (MmV) ja kuudes tuotantokausi (SH), sillä ne on esitetty samana vuonna (2013).

Aineistoa tarkastellaan yksilön kielivalintojen ja koodinvaihdon näkökulmista. Analyysissa tarkastellaan koodinvaihdon rakennetta Sin (2011) mallin ja koodinvaihdon funktiota Berglundin (2008) ja Grosjeanin (1982) mallien avulla.

Tutkimuksessa selviää, että tutkittava henkilö vaihtaa molemmissa sarjoissa puheessaan koodia enemmän ruotsista englantiin kuin toisin päin. *Montazamis med vänner*-sarjassa hän käyttää enemmän ruotsia koodinvaihdossaan kuin *Svenska Hollywoodfruar*-sarjassa. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että ensiksi mainitussa sarjassa hän tapaa enemmän ruotsinkielisiä keskustelukumppaneita kuin toisessa sarjassa. Myös hänen kielivalintansa määräytyvät pääasiassa keskustelukumppanin mukaan.

Koodinvaihdon funktiot (eli se, mihin tarkoitukseen vaihtoa käytetään) vaihtelevat sarjojen välillä. Molemmissa sarjoissa funktio on kuitenkin useimmiten se, että henkilön on helpompi käyttää toisen kielen sanaa. Henkilö käyttää molemmissa sarjoissa molempia kieliä, mikä viittaa siihen, että hän on kaksikielinen. Tuloksia tarkastellessa täytyy ottaa huomioon se, että aineistona on tosi-tv-sarjoja, jotka eivät välttämättä anna (ainakaan täysin) todennukaista kuvaa tutkittavan henkilön kielenkäytöstä. Jatkotutkimuksessa olisikin mielenkiintoista verrata yksilön kielenkäyttöä tosi-tv-sarjassa ja arkielämässä.

Avainsanat: koodinvaihto, tosi-tv-sarjat, kieli-identiteetti, *Svenska Hollywoodfruar*, *Montazamis med vänner*

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Syfte	2
1.2 Tidigare forskning	4
2 Språkkontakt och kodväxling	9
2.1 Tvåspråkighet	9
2.2 Amerikasvenskan	11
2.3 Kodväxling	13
2.3.1 Kodväxling och lån	13
2.3.2 Kodväxling och språkets struktur	18
2.3.3 Kodväxling och identitet	22
2.4 Språkval och kodväxling	25
2.4.1 Språkvalsfaktorer	27
2.4.2 Orsaker till kodväxling	30
3 Material och metod	36
3.1 Tv-serier Svenska Hollywoodfruar och Montazamis med vänner	36
3.1.1 Personerna i Svenska Hollywoodfruar	38
3.1.2 Personerna i Montazamis med vänner	38
3.2 Metod	39
4 Analys	43
4.1 Olika typer av kodväxling	43
4.1.1 Språkval	46
4.1.2 Kodväxlingstyperna i SH och MmV	47
4.1.3 Monolog	51
4.1.4 Dialog	55
4.2 Kodväxlingens funktioner	57
4.2.1 För att specificera samtalspartnern (A)	61
4.2.2 För att återge på originalspråket (B)	61
4.2.3 Lingvistiskt behov eller lucka i vokabulär (C)	63
4.2.4 För att föredra ett mer framträdande, lättare ord (D)	63
4.2.5 Lexikaliska skäl (E)	64
4.2.6 Triggering (F)	65
4.2.7 Förtydlighet (G)	66
4.2.8 För att inkludera/utesluta någon till/ur samtalet (I)	67

4.2.9 För att framhäva identitet (J)	69
4.2.10 Oklara fall (K)	70
4.3 Sammanfattning av kodväxlingens funktioner	72
5 Resultat och diskussion	78
Källförteckning	82
Material	82
Litteratur	82

1 Inledning

I den här avhandlingen undersöker jag språket i reality tv-serier, mer specifikt hur svenska och engelska kommer fram i svenska reality tv-serier. Serierna som jag undersöker här är *Svenska Hollywoodfruar* och *Montazamis med vänner*. I början av *Svenska Hollywoodfruars* första avsnitt på den första säsongen presenteras det serien på följande sätt: ”I Svenska Hollywoodfruar möter vi tre fabulösa svenskor som lever det goda livet på andra sidan Atlanten bland diamanter, fester och privata jetplan.” Det här segmentet visar hurdan socioekonomisk status fruarna i serien har. Idéen i *Svenska Hollywoodfruar* är att följa med så kallade *hollywoodfruarna* som ursprungligen kommer från Sverige men numera bor i USA. I *Montazamis med vänner* följer man med familjen Montazamis sommar i Sverige. Modern i familjen, Maria Montazami, är en av kvinnorna som man följer med i *Svenska Hollywoodfruar* också.

Den här undersökningen är aktuell eftersom de audiovisuella mediernas (tv och Internet) roll i samhället växer hela tiden (Konijn et al. 2009:310) under 2000-talet (Gunter 2014:2). Enligt Konijn et al. (2009) är man inte bara efter underhållning när man tittar på dem utan får information om världen från dem också. Jag blev intresserad av reality tv-serier som material för språkforskning när jag märkte att Maria Montazamis (härefter Maria) språk i serierna visar följningar av språkkontakt mellan engelska och svenska. Hon byter mellan dessa språk i sitt tal, till exempel. Det är intressant hur språkkontakt visas i reality tv-serier. Ett exempel på språkkontakt är amerikansvenskan som är svenska som svenska invandrare och deras ättlingar pratar i USA (Larsson et al. 2012). På sätt och vis kan också Marias svenska tänkas höra till amerikansvenskan för hon är en svensk invandrare i USA som pratar svenska där.

Maria har tillbringat en lång tid i USA men kommer ursprungligen från Sverige. *Svenska Hollywoodfruar* och *Montazamis med vänner* är dock svenska serier och Maria talar svenska i dem fast hon i sin vardag talar engelska också. Anledningen till det att Maria talar svenska i serierna kan vara att deras publik är svensk. Jag återkommer till skildring av serierna i avsnitt 3.1. Det som är intressant i den här undersökningen är hur en individ

använder två språk i reality tv-serier och hur relationen mellan ens språkbruk och identitet syns i reality tv-serier.

1.1 Syfte

Syftet med min undersökning är att ta reda på hur reality tv-serier visar individens språkbruk och hur individens identitetskonstruktion (genom språket) på det sättet syns i reality tv-serier. Jag fokuserar på språkkontaktsfenomenet kallat *kodväxling* i min undersökning. Kodväxlingen innebär i princip att man byter mellan två eller flera språk i sitt tal. Mer omfattande definitioner och diskussion kring kodväxling finns i kapitel 2 (särskilt i 2.3). Tidigare forskning har gjorts kring hur kontakten med engelska påverkar användning av svenskan utanför Sverige. Svenskan i Amerika har varit ett helt forskningsområde (se amerikassvenskan i 2.2).

Mina forskningsfrågor är följande:

- 1) Hurdan är kodväxlingen som individen använder i svenska reality tv-serier?
- 2) Vilka är kodväxlingens funktioner i individens tal i serierna?
- 3) Hur visas individens språkliga identitet i serierna?

Jag strävar efter att svara på de här frågorna genom att analysera kodväxlingen på den första säsongen av *Montazamis med vänner* (2013) och den sjätte säsongen av *Svenska Hollywoodfruar* (2013). Jag analyserar kodväxlingen som Maria Montazami använder mellan svenska och engelska i sitt tal. Kodväxlingstyper gällande den första frågan analyserar jag genom Sis (2011) modell (se mer i 1.2 nere). *Funktionerna* i fråga två hänvisar till orsakerna till kodväxling i olika situationer (se till exempel Berglund 2008 och Thomason 2001).

Genom att svara på mina forskningsfrågor vill jag få veta hur en individs språkbruk visas och identitetskonstruktion genom kodväxling syns i svenska reality tv-serier. Serierna *Svenska Hollywoodfruar* och *Montazamis med vänner* passar bra för undersökningen som

handlar om individens språkbruk i reality tv-serier eftersom man kan följa med en och samma individ, Maria Montazami, i båda serierna.

Enligt flera forskare kan man föreställa sin identitet genom sitt språkbruk (se till exempel Fuller 2007 och Mahootian 2005). I Fuller (2007) baserade informanternas språkval sig mer på deras sociala identitet än på deras språkkunskaper (se 2.3.3). Med termen *språklig identitet* i fråga tre hänvisar jag till det om serierna visar individen som enspråkig eller tvåspråkig.

Jag har valt säsonger av *Svenska Hollywoodfruar (SH)* och *Montazamis med vänner (MmV)* från samma år (2013) som mitt material för att tidsaspekten inte skulle orsaka skillnader i Marias språkbruk. Produktionsbolaget är detsamma för båda serierna (Meter Television AB) vilket innebär att produktionsbolaget inte påverkar jämförelsebarhet mellan serierna. Jag analyserar hela sjätte säsongen av *SH* och hela första säsongen av *MmV* för Maria är en av "huvudgestalterna" i *SH* och "huvudgestalten" i *MmV* vilket betyder att hon inte pratar lika mycket i serierna (se 4.1.2). Den sjätte säsongen av *SH* består av 10 avsnitt och den första (och enda) säsongen av *MmV* består av sex avsnitt.

Man kan ställa upp en hypotes att orsakerna bakom det att Maria använder engelska i dessa svenska reality tv-serier kan vara till exempel hennes långa vistelse i USA och det att hon möjligen använder engelska i sitt tal för olika mål. Det är också möjligt att Maria konstruerar sin identitet som amerikansvensk genom att tala engelska i tillägg till svenska. En anledning till Marias användning av engelska i serier kan också vara produktionsbolagets uppmaning till det. Tv3 som visar serierna kategoriserar de som *reality tv*-serier. Fast en serie skulle vara en reality tv-serie kan dess scener ännu vara konstruerade. Åtminstone är seriernas avsnitt klippta vilket syns klart när man tittar på avsnitten i serierna och scenerna byts ibland även snabbt. Ordet *reality* i skildringen av dessa tv-serier hänvisar till det att serierna på något sätt visar verklighet vilket gör det intressant för språkforskning att ta reda på hur reality tv-serier visar ens språkbruk.

1.2 Tidigare forskning

Man har undersökt kodväxling ur många perspektiv, till exempel inom pragmatik, sociolingvistik och psykolingvistik (Park 2004:299). Peter Auer beskriver i introduktion till *Code-Switching in Conversation* (1998:1) hurdan historia kodväxlingsundersökning har. Han skriver att det var ett par forskare som var intresserade av det på 1950- och 1960-talet men sedan 1970-talet har undersökningen ökat. Enligt Auer är kodväxling en del av verbal aktion och den har sociala och kommunikativa meningar. Kodväxlingen betyder enligt honom användning av två eller flera koder (språk) varierande inom en och samma tur (Auer 1998:1).

I det här avsnittet presenterar jag undersökningar om språkkontakt som är relevanta som tidigare forskning gällande min undersökning. De där undersökningarna handlar om kodväxling, språket i medierna (filmer och tv), amerikansvenskan samt språk och identitet. Först presenterar jag undersökningar som handlar om tvåspråkiga barnens kodväxling mellan finska och svenska. Sedan beskriver jag undersökningen av Aung Si (2011) som har undersökt kodväxling mellan hindi och engelska i några Bollywood-filmer genom att analysera deras manuskript. Sis undersökning fungerar som modell av kodväxlingsundersökning där man undersökt mediematerial. Mediematerial i kodväxlingsundersökning har också använts av Megan Wells (2011) och Shahrzad Mahootian (2005). Deras undersökningar handlar också om språk och identitet lika som Fuller (2007). Amerikansvenskan har undersökts av bland andra Nils Hasselmo (1974) och Larsson et al. (2012).

Raija Berglund har undersökt språkval och kodväxling i sin doktorsavhandling *Ett barns interaktion på två språk* (2008). Hon har varit intresserad av situationer där informanten använder svenska och situationer där han använder finska i tvåspråkiga, svenska och finska kontexter. Berglund har betraktat när, varför och hur informanten använder dessa två språk. Jag återkommer till Berglunds undersökning i avsnitt 2.4.

I sin undersökning har Heidi Rontu undersökt kodväxling i samtal mellan två tvåspråkiga systrar och deras mor i *Codeswitching in Triadic Conversational Situations in Early Bilingualism* (2007). Rontu (2007:339) definierar kodväxling som bytet av språk i interaktionen. Bytet kan ske inom ett yttrande eller mellan dem. I samtalssituationer i hennes

undersökning deltar två systrar och deras mor. Modern talar finska och de två flickorna är tvåspråkiga i finska och svenska för deras fader är svenskspråkig.

Rontu betraktar samtalens ämne, deltagare och situation. Hon har varit intresserad av om barnens användning av två språk har en kontextuell betydelse, och vilka funktioner dessa två språk har i samtalssituationer. Hon analyserar också moderns svar till flickornas kodväxling.

Rontus material innehåller inspelningar av tal mellan systrarna och deras mor under en tidsperiod av 14 månader. Rontu använder ortografisk transkribering när hon behandlar sitt material. Enligt Rontus undersökning finns det skillnader mellan hur flickorna använder intrasententiell och intersententiell kodväxling (se mer om de här termerna i 2.3.2). Flickornas kodväxling har också olika funktioner. Det finns en kontextuell betydelse i intersententiell kodväxling som flickorna använder. Flickorna använder en stor del av kodväxlingen för att konkurrera om moderns uppmärksamhet. Gällande kodväxlingens funktioner i Rontus material finns det två huvudfunktioner i det: (1) byte till det språk som inte är kontextsspråket (detsamma som modern använder i en viss kontext) används av flickorna för att få moderns uppmärksamhet samt för att avbryta samtalet mellan systemen och modern. Den andra huvudfunktionen (2) i kodväxlingen i Rontu (2007) är att framhäva ens egen åsikt eller vilja. Den kommer fram i oenigheter och konflikter med den andra systemen eller med modern. Moderns strategi med flickornas kodväxling från finska till svenska var att antingen repetera den växlade koden eller inte reagera till den. Rontus undersökning är ett exempel på hur man kan undersöka kodväxlingens funktioner.

Si (2011) har undersökt kodväxling mellan engelska och hindi i Bollywood-filmer. Han har upptäckt olika mönster i kodväxling i sju filmer från 1980-talet, 1990-talet och 2000-talet. Antalet kodväxling hade växt under den undersökta perioden, särskilt hos unga talare. Filmer i Sis undersökning liknar tv-serier i min undersökning som mediematerial. Si (2011:391) använder termen kodväxling för att hänvisa till allt engelska använt av nativa talare av hindi som bor i Indien. Gällande val av sitt material, lade Si (2011:392) märke till det att filmerna har urban omgivning och moderna teman samt att gestalterna har likadana socioekonomiska status.

Si (2011:393) kategoriserar olika typer av kodväxling enligt två av Muyskens (2000) kategorier: inskott (eng. *insertions*) och althernier (eng. *alternations*). Den tredje kategorin, kongruent lexikalisering (eng. *congruent lexicalization*), finns inte mycket i Sis material. Si (2011:393–394) utgår från en lexikal transkribering i sin undersökning och räknar antalet turer inom en typ av interaktion där det finns minst ett inskott eller en althernier (till exempel mellan *thā* och *you*). Si (2011:393–394) räknar inte hela antalet inskott och althernier inom en tur utan bara antalet turer i hans undersökning. Han räknar det som ett inskott och en althernier om de här båda typerna finns inom en tur oberoende av hur många de finns inom turen på riktigt. Enligt Si (2011:394) kan han på det sättet säkra att inskott (som finns flera än althernier) får samma tyngd som althernier i hans statistiska analys. Därav får han olika turtyper (2011:394): *bara hindi, engelska inskott i turer på hindi, althernier mellan hindi och engelska, hindi inskott i turer på engelska och bara engelska*.

Enligt Sis (2011:394) resultat är de mest frekventa tillagda orden (inscott) substantiv som har placerats på sin syntaktiska plats enligt huvudspråkets regler. Med hänsyn till de här enstaka engelska orden diskuterar Si (2011:395) relationen mellan kodväxling och lånord. Si påminner att några av orden som han har kategoriserat som inscott kunde också uppfattas som lån från engelska till hindi. Ändå har Si kategoriserat dem som inscott eftersom det enligt honom skulle kräva vidare forskning för att kunna bestämma vilka tillagda ord (inscott) som fyller kriterier för lånord. Si berättar också att hindi ord (substantiv, adjektiv och adverb) kan tilläggas till en engelsk sats. Det här sker dock mindre ofta än omvänt. Althernierarna sker mest mellan olika språk (hindi, engelska och punjabi) i Sis (2011:397) material.

Sammanfattningsvis konstaterar Si (2011:402) att användningen av engelska har ökat i de filmgenrer som han har undersökt. De genrer som han har undersökt är art-house filmer och kommersiella filmer. Den största ökningen har skett efter 1990-talet. Si berättar också att det finns mycket mer *althernier mellan hindi och engelska, hindi inscott till engelska* samt *bara engelska* i samtal i filmerna efter året 2000 än tidigare.

Eftersom Sis material är filmer som är fiktiva och skrivna av manusförfattare, diskuterar Si (2011:402–405) hur sitt material passar till kodväxlingsundersökning. Si motiverar att sitt material passar för en sådan undersökning genom att berätta hur likadana turtyper som finns i olika filmer (skrivna av olika författare) i hans material är. Si skriver att det bara kan bero på det att manusförfattare har tagit hänsyn till modernt tal. Ändå beskriver Si också sådana fall från kommersiella filmer som inte presenterar modernt tal trovärdigt. På grund av sitt fiktiva material och dess lilla antal uppmuntrar Si (2011:405) läsaren att vara försiktig med generaliseringar av hans resultat.

Wells (2011) har också haft mediematerial i sin undersökning. Hon har undersökt kodväxlingen som den tvåspråkiga komikern George Lopez använder i sitt tal framför publiken. Lopez pratar engelska och spanska. Wells (2011:66) är intresserad av hur Lopez väljer sin kodväxling enligt sin publik. Wells (2011:66) har också undersökt hurdan samband Lopez bildar mellan sin kulturella identitet och sin sociala identitet som komiker. Materialet i Wells (2011:70) är två tv-program där Lopez uppträder år 2007. I det ena uppför Lopez stand up och i det andra är han gäst i en talk-show.

Enligt Wells (2011:71) avpassar Lopez sina vitsar enligt det hurdan publik tv-programmet där han uppträder har. I programmet där han uppför stand up har han antagligen en spanskspråkig publik medan i det andra programmet kan man anta att inte alla i publiken kan spanska. I det andra programmet pratar Lopez bara engelska i tre av fyra sina vitsar som finns i båda programmen (Wells 2011:71). I den sista vitsen kodväxlar Lopez inte på spanska i det andra programmet (Wells 2011:72).

Mahootian (2005) har undersökt relationen mellan kodval (språkval) och tvåspråkig identitet. Hon har också betraktat hur mycket den här relationen påverkar språkbyte. Mahootian (2005:365) analyserar valet av kod och kodväxling i en tvåspråkig tidning för kvinnor kallad *Latina* där man använder både spanska och engelska. Enligt henne (2005:364) kan man konstruera och visa sin sociala identitet genom språket.

Janet Fuller har undersökt språkbruk och identitetskonstruktion genom språket av fyra mexikansk-amerikanska elever i en tvåspråkig klass och rapporterar sina resultat i *Language Choice as a Means of Shaping Identity* (2007). De två språken i hennes undersökning är spanska och engelska. Enligt Fuller (2007:109) är inriktning mot framgång i skolan en viktig aspekt av identitet i klassrummet. Här spelar det ingen roll om ens identitet är tvåspråkig eller enspråkig. Fuller (2007:110) noterar att språkval kan indikera identitet. Hon beskriver exempelvis en situation där eleverna använder spanska under en lektion i engelska. Enligt henne kan en sådan användning av spanska vara ett tecken på uppror men i några fall kan det bero på brister på förståelse eller ordförråd, till exempel.

Nils Hasselmo (1974) och Larsson et al. (2012) har undersökt *amerikasvenskan* som hänvisar till svenskan som talas av svenska invandrare och deras ättlingar i USA (Larsson et al. 2012). Larsson et al. (2012) har undersökt hurdana huvudlinjer i amerikansvenskans utveckling det uppstår mellan material från 1960-talet och från 2010-talet. Hasselmo (1974) beskriver amerikansvenskans egenskaper och historia. Han beskriver bland annat syntax och morfologi i amerikansvenskan.

Jag har i det här kapitlet presenterat syftet med den här undersökningen och tidigare forskning som anknyter till den. Tidigare forskning har gjorts om kodväxling, språket i medier, amerikansvenskan samt språk och identitet. Det som är speciellt i min undersökning är att alla de här fyra aspekterna kombineras: kodväxling, mediematerial, språkets och identitets relation samt amerikansvenska. I nästa kapitel beskriver jag språkkontakt och kodväxling. Jag presenterar också tvåspråkighet (2.1) och amerikansvenskan (2.2) samt kodväxlingens relation med identitet (2.3.3). Efter det beskriver jag mitt material och metoden för min analys i kapitel 3. Min analys presenterar jag i kapitel 4. Resultat och diskussion följer analysen i kapitel 5.

2 Språkkontakt och kodväxling

I det här kapitlet presenterar jag teorier och begrepp som är relevanta för min undersökning. Först diskuterar jag vad tvåspråkighet och amerikasvenskan betyder (2.1 och 2.2), sedan berättar jag om forskning inom kontaktlingvistik med hänsyn till kodväxling (2.3). Där diskuterar jag också relationen mellan kodväxling och lån (2.3.1). Om kodväxlingen fortsätter jag med dess relation till identitet i 2.3.3. Jag presenterar också möjliga faktorer i språkval och orsaker till kodväxling (2.4).

2.1 Tvåspråkighet

Enkelt definierad hänvisar termen *språkkontakt* enligt Sarah Thomason (2001:1) till det att man använder flera (än ett) språk på samma plats samtidigt. Enligt François Grosjean (2010:4) betyder *tvåspråkighet* det att man använder två eller flera språk i sin vardag. Enligt Carol Myers-Scotton (2002) syftar begreppet *individuell tvåspråkighet* till det att man använder två eller flera språk. Grosjean (2010) poängterar att det också finns term *flerspråkig* men han prefererar termen tvåspråkig eftersom några kan ”bara” två språk och man hänvisar mindre ofta till individer med termen flerspråkig än tvåspråkig. Aronin och Singleton (2012:6) föreslår ändå att det finns kvalitativa skillnader mellan termer två- och flerspråkighet. De föreslår också att man numera håller flerspråkighet som utgångspunkten i fenomenen gällande två- eller flerspråkighet.

Grosjean (2010:20) tar dock definitionen av en tvåspråkig talare vidare från det som det traditionellt har inneburit och skriver bland annat att de flesta tvåspråkiga inte har lärt sig båda språken de talar som barn eller bott i tvåspråkiga kommuner. Deras språk påverkar också varandra. Grosjean (2010:20) påminner att om man räknar som tvåspråkiga bara talare som inte skiljer sig från enspråkiga i deras bruk av två språk finns det inte sätt att beskriva de flesta som regelbundet använder två språk.

Det är dock inte nytt att lägga märke till det att finns flera definitioner av fenomenet tvåspråkighet. Redan på 1980-talet skrev Tove Skuttnabb-Kangas (1988:21–22) om det. Enligt henne kan en person uppfattas som tvåspråkig på grund av bland annat ursprunget, språkkunskaper och identitet (det om man själv uppfattar att hen är tvåspråkig eller andra

uppfattar det). Det är dock inte enkelt med kriterierna för tvåspråkighet. Shana Poplack (1980:600–601) föreslår att kodväxlingen förutsätter kunskaper i grammatik i båda språken. Då är det möjligt för en tvåspråkig individ att kodväxla mellan två språk på det sättet att man följer regler som båda språken har. Enligt Poplack (1980:588) är kodväxlingen ”en norm i vissa talsituationer” i stabila tvåspråkiga områden. Hon skriver att användningen av någon särskild typ av kodväxling beror delvis på hurdana språkkunskaper en tvåspråkig individ har.

Enligt Grosjean (2010:21, 26) tar de som håller flytande (nativa) språkkunskaper i båda språken som det viktigaste kriteriet för tvåspråkighet inte hänsyn till det att man kan använda språk till olika mål och i olika situationer (dvs. språkens olika funktioner). Det är också inte ofta man kan två språk lika flytande (Grosjean 2010:21). Aronin och Singleton (2012:1–3) reflekterar också över språkkunskapernas viktighet och noterar att nativa kunskaper inte krävs numera. I stället för språkkunskaper framhäver Grosjean (2010:22) samt Aronin och Singleton (2012:2) språkbruket (det att man ofta använder båda språken). Li Wei (2008:4) definierar flerspråkighet också genom att framhäva kommunikationskunskaper på flera språk.

Andra kriterier för tvåspråkighet i tillägg till språkkunskaperna är ursprung och identitet (Skuttnabb-Kangas 1988) samt språkbruket (det att man ofta använder båda språk) (Aronin och Singleton 2012:2). Men redan det att olika forskare använder olika termer gällande tvåspråkighet (Grosjean 2010) och flerspråkighet (Aronin och Singleton 2012) visar hur svårt det är att definiera fenomenet där man använder flera språk och sätta kriterierna för det. Svårigheter i definitionen lämnar också rum för olika kriterier i olika undersökningar. Informanten vars språkbruk analyseras i denna undersökning kan ändå tänkas vara tvåspråkig i svenska och engelska enligt kriterierna från Skuttnabb-Kangas (1988), Grosjean (2010) och Aronin och Singleton (2012). Hon kommer ursprungligen från Sverige men bor numera och har bott länge i USA (ursprung). Hon använder också båda språken i sin vardag (språkbruk). Ett exempel på användning av flera språk vars kontext är relevant i denna undersökning, amerikansvenskan, beskrivs i nästa avsnitt. Kontexten är svenskan i USA.

2.2 Amerikasvenskan

Som det kommer fram i 1.2 har Larsson et al. (2012) undersökt hurdana huvudlinjer i amerikansvenskans utveckling det uppstår mellan material från 1960-talet och från 2010-talet. 1960-talets inspelningar är gjorda av Hedblom et al. Materialet som Larsson et al. (2012) använder har samlats under projektet *Svenskan i Amerika* år 2011. Det är ett projekt vars syfte är att ta reda på hurdan svenskans i USA är idag samt vilka skillnader som finns mellan det och 1960-talets inspelningar. Materialet i Larsson et al. (2012) består av 45 intervjuade informanter varav 37 är så kallade *tidiga amerikansvenskar* (ättlingarna till eller själva utvandrare som har emigrerat före 1930) och *sentida amerikansvenskar* (utvandrare efter andra världskriget). Det är också fyra informanter som inte kan tala eller bara talar lite svenska.

Enligt Larsson et al. (2012:265–266) är språksituationen mellan de här två grupperna (tidiga och sentida) annorlunda. Från 1920-talet har antalet svensktalande kolonier minskat i USA och nuförtiden finns det inga kvar (Larsson et al. 2012:265). De tidiga amerikansvenskarna kunde inte engelska när deras skola började i USA medan de sentida oftast kunde engelska innan de åkte till USA (Larsson et al. 2012:265–266).

När det gäller informanterna i materialet från 2011 påverkar språkkontaktssituationen med engelska deras svenska (Larsson et al. 2012:276). Enligt Larsson et al. finns det engelska omkring dem och engelska har även påverkat svenskan som de har lärt sig i sin barndom. Ett exempel som Larsson et al. (2012:276–277) har på engelskas påverkan till amerikansvenska är *semantisk konvergens* som betyder att ”semantiken hos ett engelskt ord används för en svensk ljudlik motsvarighet” så som *rätt* för att betyda ’precis’. Lexikalt påverkande från engelska är också det att det durativa tidsadverbialet *i* har blivit *för*, till exempel *för tre år* (Larsson et al. 2012:277). Larsson et al. (2012:277) föreslår dock att dessa drag inte är några tillfälliga lån utan en del av standard amerikansvenska.

Det behandlas också individens flerspråkighet i Larsson et al. (2012). De presenterar att skillnader mellan hur olika amerikansvenskar talar svenska mest beror på språkinläringen, inte språkattring (förlust av språk) (Larsson et al. 2012:280–281). Enligt dem sker inläringen av amerikansvenska i en kontaktsituation med engelska. De beskriver

svenskan som en amerikansvensk kvinna som är född 1941 talar (Larsson et al. 2012:278–282). Kvinnan har både svenska och engelska som L1 (första språk). Hon kodväxlar från svenska till engelska när hon berättar om sitt yrke, vilket författarna ser som ett tecken på att hon använder svenska bara i vissa domäner och hennes yrke inte är en av dem. Hennes barndomsspråksituation har varit tvåspråkig med engelska och svenska och därför visar hennes språkbruk tecken på vilket författarna presenterar (2012:280) som en egenskap hos flerspråkiga: ”olika språk fyller olika funktioner”.

Enligt Larsson et al. (2012:275) har svenskans ställning i USA blivit svagare hela tiden. Det har skett såväl i samhället som hos individerna. Hasselmo har också poängterat redan år 1974 att amerikansvenskan håller på att försvinna. Enligt honom (1974:284) har en stor del av svenskar i USA tappat kontakten med det svenska språket. Larsson et al. (2012:280) poängterar också att ”den offentliga svenskan” har i stort sett försvunnit och svenskan finns kvar som hemspråk. Till exempel antalet svenskamerikanska publikationer är litet i USA enligt dem.

Engelskan som svenska invandrare i USA och deras ättlingar pratar har också undersökts, bland andra av Angela Karstadt (2003). Karstadt (2003:46–48) har som material i sin undersökning intervjuer från 1960-talet till 1990-talet. Informanterna i intervjuerna är svensk-amerikanska talare (invandrare) i Minnesota och Kansas och kontrollgrupperna (talarna som inte har haft mycket språkkontakt) består av svenska talare i Nås och amerikanska talare i Alden. Enligt Karstadt (2003:185, 230) framhäver talarna sin etniska och sociala identitet genom att använda engelska som påverkas av svenska. Svenskan påverkar deras engelska till exempel på uttal och på det sättet att de använder svenska ord även när de annars pratar engelska (Karstadt 2003:214). Det att man använder svenska i mitten av sin engelska tur kallar jag här i min undersökning för kodväxling.

Jag har ovan skildrat fenomenet amerikansvenskan som anknyter till min undersökning genom att gälla användning av svenska i USA. Min informant använder det också. Hon är en svensk som bor i USA och använder också engelska vilket gör Karstadts (2003) undersökning relevant här. Hennes informanter som också är svenska invandrare i USA använder svenska ord i mitten av sin engelska lika som min informant gör.

2.3 Kodväxling

Språkkontakt visas bland annat i kodväxling. Carol Myers-Scotton skriver om språkkontakt i *Contact Linguistics: Bilingual Encounters and Grammatical Outcomes* (2002). Enligt Myers-Scotton betyder kodväxling generellt att man utnyttjar två eller flera varieteter i ett och samma samtal. Det tycks ofta vara så att man använder kodväxling när man inte kan komma ihåg med det rätta ordet på ett språk. Det har ändå kritiserats enligt Myers-Scotton hur mycket man på riktigt utnyttjar kodväxling i sådana fall. Det har föreslagits att många använder kodväxling av stilistiska skäl (Myers-Scotton 2002). Myers-Scotton föreslår också att man kan presentera sin identitet som tvåspråkig genom kodväxling (se mer om det i 2.3.3).

2.3.1 Kodväxling och lån

År 1950 skrev Einar Haugen om lingvistiskt lån i sin artikel *The Analysis of Linguistic Borrowing*. Där beskriver han termer som används inom lingvistisk undersökning. Enligt Haugen behövs tvåspråkighet för att lingvistiskt lån kan ske och när man analyserar lån analyserar man tvåspråkiga människornas beteende. Lån betyder att det produceras ett mönster från ett språk på ett annat (Haugen 1950:212).

Haugen (1950) specificerar ännu vidare vad lånet betyder. Enligt Haugen (1950:212–213) finns det olika typer av lån: *importering* och *ersättning*. Importering syftar till det att lånet är detsamma som modellen. I ett sådant fall är lånet en innovation i det språk som har lånat det. Ersättningen syftar i sin tur till det att lånet inte helt är detsamma som modellen. Istället använder man mönster från sitt eget språk i tillägg till lånet. Ett exempel som Haugen (1950:213) har från ersättning av fonem (eng. *phonemic substitution*) är engelskans ord *whip* som produceras som [hypp] i amerikanorska.

Myers-Scotton (2002) beskriver *lexikalt lån* och *kodväxling* gällande tvåspråkighet och sätt att använda språk. När man använder lånord (lexikalt lån), behöver man inte enligt Myers-Scotton vara tvåspråkig i språket som man lånar ord från. Lexikalt lån kan ske utan kodväxling. Enligt Myers-Scotton skiljer lånord och kodväxling sig från varandra också på det sättet att man kan förutsäga användningen av lånord. Lånord används om de

har status i mottagarspråk. Kodväxling kan i sin tur inte förutsägas. Myers-Scotton beskriver också språkbyte. Enligt henne innebär det att man byter språk helt på det sättet att man börjar använda något språk helt i stället för ett annat.

Enligt Vivian Cook (2008:107) som skriver om andraspråksinläring och språklärandet skiljer sig språkväxling (eng. *language switch*) från kodväxling. Hon föreslår att de skiljer sig från varandra på det sättet att när det är fråga om språkväxling i samtal förstår lyssnaren inte det andra språket talaren använder. Det att man växlar mellan språk i samtal är enligt henne språkväxling om lyssnaren inte förstår de båda språken. Cooks *språkväxling* påminner om Myers-Scottons (2002) *lån* för det skiljer sig från kodväxling genom det att man inte behöver kunna språket man växlar till.

Grosjean (2010) beskriver också skillnaden mellan kodväxling och lån. Enligt honom (2010:51–52) är kodväxling användning av två språk på det sättet att man börjar på ett språk, använder till exempel ett ord på det andra språket, och sedan fortsätter på det första igen. Lån i sin tur refererar till ett sådant utnyttjande av det andra språket där man anpassar det (ett ord till exempel) till det ena språket morfologiskt eller fonologiskt (Grosjean 2010:58). Det betyder att i lån integreras det andra språket till det ena medan i kodväxling sker det ingen integration.

Också Sarah Thomason (2001:132–136) kommenterar skillnaden mellan kodväxling och lånord. Hon (2001:133) noterar att det är svårt att veta när ett kodväxlat element i en tvåspråkig persons tal blir lån. Skillnaden mellan dessa två blir dock lätt att märka om enspråkiga talare också använder ordet (har adopterat ordet från tvåspråkiga talare) (Thomason 2001:133). Då är det fråga om ett lånord.

Thomason (2001) påminner också att kodväxling inte kan ske på språk som talarna inte känner till. Enligt Thomason (2001:134) har man skilt kodväxling och lån från varandra genom det att lån anpassas till mottagarspråkets struktur. Men hon poängterar dock att det kan vara fråga om kodväxling eller lån om anpassningen inte sker. Det vill säga att även anpassningen till mottagarspråkets struktur inte är ett helt pålitligt sätt att skilja kodväxling och lån.

Thomason (2001:133–134) beskriver kodväxling också genom det att om man använder något ord bara en gång är det fråga om kodväxling. Hon påstår dock inte att man kan ta reda på om någon använder något ord bara en gång, ibland eller ofta. Men enligt henne håller det i principen ändå.

Som tecken på lån har man föreslagit också det att om det kombineras elementen från både källspråket och mottagarspråket i ett och samma ord är det fråga om lån gällande källspråket (Thomason 2001:134). Thomason poängterar dock att några sådana fall ser hellre ut som kodväxling än lån. Som ett exempel ger hon (2001:135) hybrid engelska-maori ord som tvåspråkiga maori talare använder i Nya Zeeland. Dessa ord har fonologi som inte hör till maori. Ett sådant ord är till exempel det engelska ordet *inject* ('injicera') som kombineras med maori suffix som *-ngia* som markerar passiv på maori. Då blir det ordet *injectngia* ('bli injicerad'). Det här är enligt Thomason hellre kodväxling (gällande det engelska ordet *inject*) än lån för engelska lån blir nativa drag i maori.

Mahootian (2005:362) föreslår i sin artikel *Linguistic change and social meaning: Codeswitching in the media* att kodväxling är ett tecken på språkbyte. Mahootian (2005:362) påminner att språket har valts medvetet i tryckt media, till exempel i tidningar, eftersom många skriver, läser och accepterar (språket i) tidningen före den trycks. Enligt Mahootian (2005:371) behöver man inte skilja lån och kodväxling från varandra när man analyserar blandade yttrande syntaktiskt. Mahootian (2005:372) föreslår att kodväxling är en varietet lika som L1-kod och L2-kod som tvåspråkiga talare kan utnyttja. Enligt henne behöver man inte tänka på något tredje grammatik för kodväxling eftersom när man kodväxlar tar hen hänsyn till båda språkens grammatik för att producera kodväxlingsvarianten. Det här kodväxlingsvarianten är grammatiskt för dem som pratar den där varianten. Jag beskriver Mahootian (2005) mer i 2.3.3.

Enligt Åsa Mickwitz (2011:60) har det engelska inflytandet blivit genomgripande i svenskan på flera sätt språkligt, socialt, ekonomiskt och kulturellt efter andra världskriget. Enligt henne lånar man ord till sitt språk från andra språk främst för att fylla en lucka i ordförrådet med betydelsebärande ord (substantiv). Orden som man lånar kan också ha

en viss status vilket gör att de lånas (se också Myers-Scotton 2002 ovan). Mickwitz (2011:60) påpekar också att det är nästan 40 % av lånorden som inte blir integrerade till svenska morfologiskt vilket betyder att de helt undgår böjning eller för en främmande böjningsform. I sin doktorsavhandling (Mickwitz 2010) har hon undersökt morfologisk och ortografisk anpassning av engelska lånord till svenskan. Mickwitz (2010:14) använder termen lånord för ord som har kommit till svenskan efter 1945. Hon (2010:14) påminner att man traditionellt kallar ord som uppfattas som främmande för främmande ord. De här orden kan också vara lånord. Traditionellt uppfattar man som lånord ord som kommer från ett annat språk och har på något sätt etablerats i mottagarspråket (2010:14–15) men Mickwitz uppfattar i sin undersökning också tillfälliga lån som lånord. Mickwitz material består av finlandssvenska och sverigesvenska dagstidningar från 1975 och 2000. Hon har också kompletterat sitt material med dagstidningskorpora.

Enligt Mickwitz (2010:5) anpassas det en stor del av engelska lånord till svenskan inte alls dvs. att det inte finns någon slags morfologisk anpassning till svenskan (böjning eller avledning) i 36 % av hennes material. Det är mest substantiv som inte anpassas på det här sättet. Engelska verben i sin tur anpassas till svenska nästan hundra procent. I Mickwitz (2010) är det en femtedel av lånorden som böjs eller avleds enligt svenska regler. I få fall böjs eller avleds det orden på ett främmande sätt eller ett sätt som står mot de svenska böjnings- eller avledningsreglerna.

Ur ortografisk synpunkt anpassas det engelska lån till svenska sällan (Mickwitz 2010:5). Det finns dock vissa vokal- och konsonantgrafem där anpassning sker: de engelska <i>, <a>, <ay> och <ai> blir <aj> eller <ej> i svenskan, till exempel engelska *mail* blir *mej* på svenska. Enligt Mickwitz (2010:5) uppstår det ett klart samband mellan de två olika anpassningarna, för böjs ord enligt svenska regler, anpassas de oftare också ortografiskt än ord som böjs enligt främmande regler. Mickwitz (2010:5) resultat visar att anpassningen är ett komplicerat samspel mellan språkstrukturella, sociokulturella och språkpolitiska faktorer. Av dessa påverkar i Mickwitz (2010:199) typologisk och strukturell närhet mellan svenska och engelska samt språkpolitisk öppenhet anpassningen mest.

Gällande skillnaden mellan kodväxling och lån påminner Mickwitz (2010:45) att det gäller om hurdana enskilda ord kan uppfattas som kodväxling eller lån. Jag har här i denna undersökning löst problemet med att skilja dessa två från varandra genom att använda *Svensk Ordbok*. Med hjälp av ordboken granskar jag engelska lånord i svenskan bort. Det som Mickwitz kallar för ”upprepad kodväxling” är dock mer komplicerad. Den hänvisar till en situation där man upprepande använder ett främmande ord (särskilt i talspråk). Det här blir dock inte problematiskt för min undersökning eftersom kodväxling kan i alla fall uppfattas som något som individen själv bestämmer att använda eller inte (se Seidlhofer 2011).

Barbara Seidlhofer (2011:72–73) föreslår att individer själv bestämmer vad som räknas som kodväxling. Hon illustrerar det här med en jämförelse av kodväxling och stilbyte (eng. *style-shifting*). Enligt henne handlar kodväxling om växling mellan två olika språk och stilbyte växling inom ett språk. Mellan det här två kommer det fram hur det beror på individen vad som räknas som kodväxling. Seidlhofer ger exempel på kodväxling mellan engelska och franska och stilbyte på engelska (2011:72–73). Men det som är intressant med hennes exempel är att kodväxling mellan engelska och franska skulle också kunna uppfattas som stilbyte på engelska, nämligen ordet *contretemps* i meningen ”The problems attendant on this contretemps...” Seidlhofer påminner att några talare kan uppfatta det som några andra uppfattar som kodväxling som stilbyte inom ett och samma språk (i hennes exempel, engelska). Det som är viktigt att ta hänsyn till i Seidlhofers exempel är att ordet *contretemps* finns i en ordbok i engelska (*Oxford English Dictionary*) vilket betyder att det finns bra grunder för det att uppfattas som ett engelskt ord (här stilbyte).

I det här avsnittet har jag diskuterat skillnader mellan lån och kodväxling. Flera forskare (Haugen 1950, Thomason 2001, Grosjean 2010 och Mickwitz 2010) föreslår att när ordet från ett språk anpassas till det andra är det fråga om lån. Kodväxling i sin tur innebär att man börjar på ett språk, använder ett annat och sedan fortsätter på det första språket igen (Grosjean 2010).

2.3.2 Kodväxling och språkets struktur

I detta avsnitt diskuterar jag kodväxlingens relation med språkets struktur. Poplack har skrivit i sin artikel *Sometimes I'll start a sentence in Spanish y termino en en español: towards a typology of code-switching* (1980) om hurdana mönster kodväxlingen följer. Poplack (1980:583) definierar kodväxlingen som alternering mellan två språk. Den sker enligt henne inom en diskurs, sats eller element. Enligt henne (1980:586) följer kodväxlingen en så kallad likhetsbegränsning (eng. *equivalence constraint*) vilket betyder att kodväxlingen inte sker i sådana platser där den bryter mot språkens (L1 eller L2) syntaktiska regler. För att ta reda på det här har Poplack forskat hur 20 invandrare i USA från Puerto Rico kodväxlar mellan spanska och engelska.

Det finns två typer av kodväxling enligt Poplack (1980:589): intim typ och symbolisk (eng. *emblematic*) typ. Den intima typen innehåller mycket växling inom en sats (intrasententiell kodväxling). Den är intim eftersom den ska passa i båda språkens syntaktiska regler. Ett exempel som Poplack (1980:589) har på sådan kodväxling är (A):

(A)

Why make Carol SENTARSE ATRAS PA'QUE (sit in the back so) everybody has to move
PA'QUE SE SALGA (for her to get out)?

Den andra typen av kodväxling innehåller mer växling i enstaka substantiv och påhängsuttryck. Poplack (1980:589) påminner med hänsyn till dessa uttryck att de kan användas i nästan vilken plats som helst i en sats utan att bryta mot syntaktiska regler. Exempel från Poplack är (B) (påhängsuttryck) och (C) (substantiv). Hyeon-Sook Park (2004:303) kallar typen (B) för *tag-kodväxling*.

(B)

Vendía arroz (He sold rice) 'N SHIT.

(C)

Salían en sus carros y en sus (They would go out in their cars and in their) SNOWMOBILES.

Poplacks (1980:595) material innehåller informanternas tal i informella situationer mellan medlemmar i Puerto Rico-gruppen samt i mer formella situationer (intervjuer med

forskaren om språk och kultur). Poplack (1980:596) hanterar sitt material genom att kategorisera växlingarnas syntaktiska funktioner. Hon har kategoriserat också elementen som finns före eller efter växlingen till syntaktiska kategorier. I tillägg till det lägger hon märke till språk före eller efter växlingen. Också repetering av en före detta syntaktisk kategori är av intresse: om den är ett substantiv i ett L2-omgivning och om det finns etnisk laddning hos det (Poplack 1980:596).

I några få fall har Poplack (1980:596–597) behövt betrakta kodväxlingarna på ett annat sätt. I sådana fall där det finns längre växlingar än bara ett element har hon upptäckt till exempel ett byte av basspråk. Ett exempel är (D) (Poplack 1980:597):

(D)

And from there I went to live PA'MUCHOS SITIOS (in a lot of places). Después viví en la ciento diecisiete (then I lived on 117th) WITH MY HUSBAND.

Här kodväxlar talaren mellan spanska och engelska på det sättet att det växlas i den första satsen från engelska till spanska i en prepositionsfras. I den andra satsen kodväxlas det från spanska till engelska. Basspråket i den första satsen är engelska och i den andra satsen är det spanska.

Poplack (1980:598) presenterar också gränsfall som hon inte har tagit med i sin analys. Hon skriver att några av dem har blivit socialt integrerade till L1 (spanska), till exempel det engelska ordet *cute* (se också Mickwitz 2011 i 2.3.1). Poplack har inte heller analyserat växlingarna till L2 som innehåller benämningar av mat, platser eller andra namn. I sin analys betraktar hon inte heller översättningar från ett språk till ett annat eller kodväxlade ord som förklaras genast efter deras uppkomst. Också metalingvistiska kommentarer och fall där den andra talaren byter diskursen språk och informanten följer med finns inte med i Poplacks analys. I min undersökning tar jag hänsyn till allt informantens tal (se 3.2).

Poplack (1980:599) har inte analyserat de där fallen för hon har varit intresserad av hurdana element man kan kodväxla. Också det har varit av intresse för henne att vilka typer av kodväxling man använder. Hon delade sina informanter i olika grupper enligt typen av kodväxling som de använde: de som använde den intima typen och de som utnyttjade mer

växlingar mellan satser (intersententiell kodväxling). Själva kodväxlingarna delade hon i växlingar som sker inom satser (intrasententiell kodväxling) och intersententiella kodväxlingar.

Enligt resultat som Poplack (1980:600) har fått kombinerades L1 (spanska) och L2 (engelska) inte ogrammatiskt oberoende av informantens språkkunskaper i de två språken. Poplack (1980:601) har upptäckt olika egenskaper som beskriver en duktig användning av kodväxling: lätt övergång mellan L1 och L2 som inte innehåller tvekande, pauser, metalingvistiska kommentarer eller felaktiga inledningar.

Enligt Poplack (1980:605) kodväxlade duktiga tvåspråkiga talare mellan spanska och engelska men basspråket varierade mellan olika talare. Poplack föreslår att dessa tvåspråkiga inte har ett basspråk utan de har två. Dessa tvåspråkiga kodväxlar mest inom satser (intrasententiellt) och de brukar inte kodväxla med påhängsuttryck. De talare som hade spanska som dominerande språk brukade enligt Poplack (1980:605–606) växla från spanska till engelska med påhängsuttryck. Med hänsyn till användningen av kodväxling i interaktion, poängterar Poplack (1980:614) att det är själva kodväxlingen som påverkar interaktionen och inte några vissa enstaka kodväxlingar.

Ännu vidare analys från Poplack (1980:608) visar att kvinnorna i hennes undersökning kodväxlade mer (56 %) inom satser än mellan dem. Å ena sidan är det här värt att nämna med hänsyn till min undersökning eftersom jag undersöker kodväxlingen som en kvinna använder. Å andra sidan som Park (2004:301) poängterar handlar Poplacks undersökning bara om spanska och engelska och några universella villkor till kodväxling på andra språk på grund av den ska behandlas kritiskt. I senare undersökningar efter Poplack (1980) har man även hittat exempel som strider mot hennes villkor, till exempel ”enstaka substantiv från det ena språket i meningar på det andra språket” (Park 2004:307). Park (2004:320) har själv märkt att tvåspråkiga talare av svenska och koreanska (vuxna och barn) inte följer Poplacks teori i sin kodväxling. Wei (2008:6) poängterar också att många undersökningar nuförtiden ifrågasätter grammatiska förgränsningar för kodväxling.

Jag har ovan beskrivit Poplack (1980) för det är ett exempel på hur mångsidigt man kan och har forskat i fenomenet kodväxling (både struktur och användning). Kritiken som Poplack (1980) har fått visar hur svårt det är att uppställa teorier gällande individens kodväxling samt hur mångsidigt individer kan kodväxla.

Wei (1998:161) föreslår att en tvåspråkig talare byter mellan språk i samtal för att signalera andra deltagare hur de ska tolka hens yttrande. Han (1998:159) skriver att samtalsdeltagare inte har kunskaper att veta hurdana kodväxlingstyperna det används i vissa slags samtal utan de tolkar varje samtalssituation separat. Ofta är det inte, enligt honom, möjligt att definiera specifikt hurdan situation det är fråga om.

Enligt Wei (1998:162) produceras kodväxlingens betydelse som en del av interaktion och därför man ska ta hänsyn till samtalskontext när man analyserar den. Här kan CA (eng. *conversation-analytic approach*) användas. Enligt Wei (1998:163) är man som utnyttjar CA intresserad av hur till exempel identitet visas, förstås, accepteras eller förändras i interaktion. Man förutsätter inte att kodväxling mellan språk visar talarens identitet direkt. Vidare föreslår Wei (1998:164) med referens till Auer (1991) att kodväxlingen kan analyseras som en så kallad samtalssignal som beskriver deltagarnas ställning mot varandra. Enligt CA framkallar kodväxlingen en betydelse, till exempel en språkattityd (Wei 1998:170–171).

Pieter Muysken (2000:1) använder termen kodblandning (eng. *code-mixing*) om alla lexikala och grammatiska element från två språk som uppstår inom en mening. Termen kodväxling (eng. *code-switching*) använder han för att hänvisa till talhandling där flera språk används. Ändå hänvisar Muysken till element (eng. *fragments*) av olika språk inom en mening med termer växling (eng. *switch, switching*) och växlingsplats (eng. *switch point*). Enligt Muysken (2000:4) passar termen kodväxling bara för alternering (eng. *alternation*) som är en typ av blandning. Jag beskriver relationen mellan de här termerna i Figur 1.

Figur 1. Termerna gällande kodväxling i Muysken (2000)

Kodblandning (lexikala och grammatiska element)	
Kodväxling (en talhandling där man använder flera språk)	Alternering (en typ av kodblandning)
Växling (element av olika språk)	

Muysken (2000:4) skriver att kodväxling inte är en lika neutral term som blandning eftersom den tyder på alternering och den gör en för stor skillnad mellan blandning och lån samt interferens. *Kongruent lexikalisering* innebär i sin tur (Muysken 2000:127) att ”båda språken påverkar satsens grammatiska struktur” som de två språken kan dela.

När det gäller kodväxling mellan två språk är relevanta egenskaper hos kongruent lexikalisering (Muysken 2000:136–150) inter-ord blandning och kodblandning av flera element. Ett exempel från Muysken på inter-ord blandning är ordet “loop-ke” (i en mening på frisiska) som innehåller holländska (*loop*; det lexikaliska elementet här) och frisiska (*ke*; ett diminutivt element).

I det här avsnittet har jag tagit upp kodväxlingens relation till språkets struktur genom Poplack (1980) men visat hur svårt det ändå är att uppställa teorier gällande individens kodväxling. Jag nämner också genom Wei (1998) att kodväxlingens betydelse produceras i interaktion. Muysken (2000) visar hur kodväxling kan uppfattas ur en grammatisk synpunkt och vad kongruent lexikalisering är.

2.3.3 Kodväxling och identitet

Kodväxlingen är också relaterad till en tvåspråkig persons identitet (Poplack 1980:588–590). Enligt Fuller (2007:107) som har undersökt fyra mexikansk-amerikanska elevers identitetskonstruktion genom språket gäller identitetskonstruktion både val av språk och kommunikation. Två av eleverna är flickor och två är pojkar. Fuller (2007:106–107) noterar att identiteten kommer fram i interaktion och att alla identiteter (också etnisk identitet) kan diskuteras och bytas. Fuller (2007:106) påminner att det inte finns någon direkt likhet gällande etnisk eller national identitet och språk. Det finns många positioner som individer kan tillägna sig. Olika aspekter av identitet kan vara viktiga i olika interaktioner eller även samtidigt.

I Fullers undersökning baserade språkval sig mer på social identitet än på språkkunskaper. Som exempel av språkval på grund av social identitet presenterar Fuller (2007:120) språk som en elev, Miquel, använder. Miquel identifierar sig starkt som mexikansk: han säger det själv. I Fullers material använder Miquel också engelska bara 7 % av tiden. Enligt Fuller (2007:120–121) baserar Miquels språkval sig inte på brister på språkkunskaper för hans kunskaper i engelska är på samma nivå som de två flickornas som använder engelska mycket. Fuller (2007:121) noterar vidare att Miquel skiljer sig från det andra tre eleverna i sitt val av spanska för de andra konstruerar tvåspråkiga identiteter genom att använda engelska. Genom använda ett olik språk än de tre andra eleverna framhäver Miquel sin identitetskonstruktion som mexikansk.

Fuller (2007:125) påminner dock att språkval (till exempel mellan spanska och engelska) inte bara gäller identitetskonstruktion. Varje språkval har olika betydelser beroende på social kontext eller talarkontext. Fuller (2007) visar att man kan undersöka identitetskonstruktion genom språkbruket.

Mahootian (2005:362) är intresserad av relationen mellan kodval och tvåspråkig identitet. Hon betraktar också hur mycket den här relationen påverkar språkbyte. Mahootian (2005:365) har analyserat val av kod och kodväxling i en tvåspråkig tidning kallad *Latina* för kvinnor där man använder både spanska och engelska.

I sin analys skiljer Mahootian (2005:363) diskurs från kodväxling. Diskursen med blandad kod är en varietet som en tvåspråkig talare kan använda och kodväxlingen betyder alternering mellan språk som finns i den här diskursen. Enligt Mahootian betyder *diskurs* en skriven text eller ett talat samtal.

Med hänsyn till valet av kod, poängterar Mahootian (2005:363) att en tvåspråkig talare kan välja mellan tre koder: enspråkig L1-kod, enspråkig L2-kod eller blandad L1-L2-kod. Mahootian (2005:363) föreslår att valet av kod är mest medvetet gjort och socialt bety-

delsefullt när det görs på diskursnivå. Varje kod har sina egna sociopragmatiska funktioner. Enligt Mahootian (2005:361) visar medveten användning av kodväxling att talaren vill framhäva sin tvåspråkiga identitet.

När det gäller skäl till valet av en särskild kod hänvisar Mahootian (2005:363) till Bells (1984) variabler enligt publik. De betyder att talarna tänker primärt på sina lyssnare och talarna anpassar sitt tal enligt sina lyssnare. Ämnet och omgivningen påverkar valet av kod sekundärt. Enligt Bells teori kan man anta att duktiga tvåspråkiga talare inte väljer att använda en blandad kod när de talar med enspråkiga. När de talar med andra tvåspråkiga kan de välja den blandade koden. Mahootian beskriver relationen mellan valet av kod, medvetenhet och kodväxling (2005:363) och föreslår att man också tar hänsyn till medvetenhet när man vill förstå diskurs med en blandad kod och hur den visar språkbyte. Också i Wells (2011) avpassar informanten sin kodväxling enligt tv-programmens publik (se 1.2).

Ändå accepterar Mahootian (2005:363) att kodväxling kan ske omedvetet också. På nivån av yttrande finns det många skäl till kodväxling varav bara några är medvetna och socialt meningsfulla val. Även medvetet valda kodväxlingar kan sakna social motivering. Enligt Mahootian (2005:364) kan kodväxlingen också ske omedvetet på nivån av performans. Då vet talarna inte att de kodväxlar. Mahootian (2005:364) poängterar dock att hon är intresserad av medvetna val av blandad kod och medveten kodväxling inom dessa ramar. Enligt Mahootian (2005:362) skiljer den här blandade kodens (eng. *L1-L2 mixed-code*) struktur sig från strukturen i L1-kod och i L2-kod eftersom denna blandade kod är resultat av interaktion mellan två olika grammatiska system.

Mahootian (2005:364) skriver att man konstruerar och visar sin sociala identitet genom språket. Språkbruket i Mahootians material (tidningar) är sådant där varje artikel finns på engelska eller engelska-spanska (kodväxling) och på spanska (2005:365). I artiklarna där det finns både engelska och spanska dominerar engelska. En förklaring till kodväxling i hennes material kan enligt Mahootian (2005:369) vara social: att man kodväxlar till spanska för att framhäva gruppens identitet och skapa sammanhållning. I Mahootians

material kodväxlar man också för att förmedla känslor, för skäl bakom vilka är emotion. Jag beskriver flera orsaker till kodväxling i 2.4.2.

Jag har ovan presenterat att man kan visa sin språkliga identitet genom sitt språkbruk (se Fuller 2007). Kodväxling är ett sätt att använda språket och man kan visa sin tvåspråkiga identitet genom kodväxling också (se Mahootian 2005). Man kan också framhäva gruppidentitet med kodväxling (Mahootian 2005:369). I nästa avsnitt beskriver jag faktorer som kan påverka språkval och beskriver orsaker till kodväxling.

2.4 Språkval och kodväxling

Enligt Thomason (2001:131) finns det inga etablerade lingvistiska begränsningar gällande någon mekanism av språkval (eller interferens i meningen ”språkbyte på grund av språkkontakt”). Thomason (2001:131) fortsätter med att berätta hur man har föreslagit några begränsningar, särskilt gällande kodväxling, men forskare är inte eniga om dem. Enligt Thomason (2001:131) kan det att det inte finns några begränsningar bero på det att de bara inte finns eller att man inte förstår dessa mekanismer helt.

Enligt Grosjean (2010:39) behöver tvåspråkiga talare tänka på vilket språk de kan använda i vilken situation och om de möjligen kan utnyttja båda språken i samtalet. Möjligheten att utnyttja båda språken beror på det om samtalspartner kan båda språken (Grosjean 2010:40–41). Om talaren bestämmer att använda bara ett språk i samtalet är det fråga om enspråkig språkpraxis och om talaren använder båda språken är praxisen tvåspråkig (Grosjean 2010:41–42). Grosjean (2010) poängterar ändå att praxis ligger på olika ändar av ett kontinuum vilket innebär att tvåspråkiga talare använder sina språk mångsidigare än vad praxis verkar låta. Baspråket (eller matrisspråket) kan till exempel förändras inom den tvåspråkiga praxisen: man kan använda ett språk i början av samtalet och byta språket där senare.

Språkval i Berglund (2008:23) betyder att en tvåspråkig talare väljer ett språk som baspråk för sin kommunikation. *Kodväxling* innebär i sin tur i Berglund (2008:24, 96) en situation där talarna använder två språk. Berglund själv använder termen kodväxling när

hennes informant frivilligt eller medvetet använder två språk i samverkan i sin kommunikation. *Språkval* i denna undersökning hänvisar till valet av språket inom en tur. Termen *kodväxling* hänvisar till det att en talare växlar mellan två språk inom en tur. När termen *språkbruk* används hänvisar det till båda två (språkval och kodväxling). Jag har skildrat kodväxlingen också gällande kodväxling och lån i 2.3.1.

Jan Lindström (2008:52–55) definierar begrepp *yttrande*, *tur* och *turkonstruktionsenhet*. Ett *yttrande* är enligt Lindström (2008:53) en enhet som förekommer i talet och möjligen utgör en relevant språkhandling. Yttranden kan vara enkla ord, fraser, satser eller kombinationer av dem. En *tur* manifesterar i sin tur talarordningen i dialog och den avgränsas av talarbyte. En *turkonstruktionsenhet* är termen för ”den språkligt gripbara struktur som utgör en tur” i samtalsforskningen (Lindström 2008:54). Berglund (2008:113) avser som *yttrande* en enhet i samtalen som använts för att uttrycka en tanke eller en idé. Hon använder pauser för att skilja yttrandena från varandra. Termen *talartur* tar Berglund (2008:113) från samtalsanalys och definierar den som ”en samtalssekvens som innehåller flera yttranden av samma talare i rad”.

Lindström (2008:55) beskriver yttranden som potentiella turkonstruktionsenheter i dialog. Turkonstruktionsenheter uppstår i dialog medan yttranden som också har potential att bilda en tur kan också uppstå i monolog. Jag använder termen *tur* för språkliga handlingar som avgränsas av talarbyte i den här undersökningen.

Si (2011:391) använder termen kodväxling för att hänvisa till allt engelska som nativa talare av hindi som bor i Indien använder. Den här definitionen av kodväxlingen i Si (2011) skiljer sig från Berglunds (2008) definition som innebär att hennes informant frivilligt eller medvetet använder två språk i samverkan i sin kommunikation. Det hur Si använder termen kodväxling relaterar också till Berglunds term språkval (en tvåspråkig talare väljer ett språk som basspråk för sin kommunikation). I Si (2011) är allt engelska, oberoende av om det används som basspråk eller som inskott, kodväxling.

Det finns dock inkonsekvenser i Si (2011) om vad som Si betraktar som kodväxling. Han (2011:400) betraktar inte *bara hindi-* eller *bara engelska-*turer som kodväxlingsturer

(eng. *code-switching turns*). Men Si (2011:391) skriver ändå att han betraktar allt engelska av hindi talare som kodväxling vilket är missledande. Det som är ännu förvånande i Si (2011:401) är att han ändå betraktar engelska (även kategorin *bara engelska*!) som kodväxlingstyp (eng. *code-switching pattern*). Det att Si (2011) har i sin undersökning som gäller kodväxling valt att betrakta ett fenomen som hellre gäller språkval än kodväxling (*bara engelska*) stöder på mitt beslut att betrakta Marias språkval också (genom kategorier *bara engelska* och *bara svenska*) i min kodväxlingsundersökning.

Berglund (2008) har i sin undersökning beskrivit informantens tvåspråkighet i detalj, hon har till exempel intervjuat honom om tvåspråkighet och hur han uppfattar sina två språk (finska och svenska). Berglund (2008:124–129) har även skildrat informantens språkhistoria (hur dessa två språk har hört och hör till informantens vardag). Det som också skiljer Berglunds undersökning från min undersökning här är att Berglund har undersökt ett barns språkbruk och jag undersöker en vuxen.

2.4.1 Språkvalsfaktorer

I Berglunds (2008:134) undersökning är kontexterna i materialet ”definierade enligt hur informanten uppfattar kontextens (närmast sin samtalspartners) språkliga status i förhållande till sig själv”. Berglund undersöker språkvalsfaktorn *person* genom att betrakta *personbundet språkval* (hur informantens språkval sker enligt EPES-strategin) (EPES= en person, ett språk (Berglund 2008:52)), *personbunden språkalternering* (systematisk, turvis växling mellan språk enligt tilltalspersonens språk) och *personrelaterad kodväxling* (växling mellan två språk utan att tilltalspersonen byts). Berglund har fokuserat på person som språkvalsfaktorn för det har bringats fram i tidigare forskning samt i Berglunds egen induktiva analys.

Berglund (2008:135–156) börjar sin analys om person som språkvalsfaktorn med att beskriva allmänna drag i informantens språkval vilka i hennes undersökning baserar sig klart på EPES. Sedan fortsätter hon med att beskriva informantens språkval med en svensk samtalspartner (2008:156–180).

Tre andra faktorer i Berglund (2008:180–195) i tillägg till person är *situation*, *topik* och *funktion*. *Situationen* innebär hela samtalskontexten: den konkreta omgivningen (domän och setting samt tid och plats), graden av formalitet, närvaron av enspråkiga talare samt typen av aktivitet (till exempel lek eller måltid). *Topik* i sin tur hänvisar till innehållet i samtalet och *funktion* innebär interaktionens funktion som kan vara till exempel att skapa social distans (Berglund 2008:107). De här faktorerna i Berglund (2008) baserar sig på Grosjean (1982) och hans personorienterade språkvalsmodell. Enligt modellen bestämmer en tvåspråkig person först på vilket språk hen kommunicerar med en enspråkig eller en tvåspråkig person (Grosjean 1982:129). Om den andra personen är tvåspråkig kan man sedan också använda kodväxling mellan de två språken (Grosjean 1982:129; se också Grosjean 2010 ovan).

Grosjean (1982:136) listar likadana faktorer som påverkar språkval som Berglund (2008). Hans (1982 och 2010:44) kategorier är dock fyra stora kategorier som är deltagare, situation, diskursens innehåll och interaktionens funktion. Gällande kategorin *deltagare* (som hänvisar till personer som deltar i samtalet) föreslår han (2010:45) att personernas språkfärdigheter och attityd mot språket kan påverka språkval. Också deltagarnas sociala status kan påverka språkval i denna kategori. I kategorin *situation* kan situationens offentlighet påverka språkval, ämnet i *diskursinnehåll* och viljan att utesluta någon i *interaktionens funktion* (Grosjean 2010:45–47).

Domänen som ingår i faktorn *situation* innehåller både det funktionella och tematiska området för informantens språkbruk i Berglund (2008:180). Sådana områden är till exempel hemmet och vistelsen i finska eller svenska trakter. Enligt Berglunds resultat påverkar den fysiska miljön eller aktiviteten inom den inte informantens språkval. Berglund har också fått som resultat att språkval inom domäner härleder slutligen till person som faktorn. Med andra ord betyder det att informanten använder det språk som tilltalspersonen använder i någon domän. Temat formulerar däremot ett indirekt samband med språkval i Berglund (2008:180–181) därför att informanten har lärt sig begrepp inom ett visst tema på ett av språk (finska eller svenska). I min undersökning som handlar om en vuxen kvinna kan det här visas på det sättet att informanten har blivit van vid att tala engelska när det gäller något visst tema att hon inte kan i sitt tal hitta ord på svenska.

Berglunds (2008) utgångspunkt i sin undersökning har varit annorlunda än min. Berglund har betraktat informantens språkbruk sedan länge och hennes informant är ett barn. Hon har haft en informant i sin undersökning vilket betyder att man inte kan generalisera hennes resultat. Men hennes undersökning kan bjuda på en utgångspunkt till andra undersökningar, till exempel den här.

Topik som språkvalsfaktor betyder att ett visst temaområde diskuteras på ett visst språk, till exempel hemmet på spanska (Berglund 2008:195). I Berglunds (2008:195) material uppstår det dock inte någon klar tendens till språkval enligt vissa teman. Informanten använder båda språken som baspråk i praktiken i alla samtalsämnen. Men skillnader i hans vokabulär mellan finska och svenska leder till kodväxling enligt temaområden. I förskolan använder han svenska men när han berättar i skolan om händelser som har skett hemma, växlar han till finska (lika som hans tvåspråkiga kompisar i dagvården). Enligt Berglund sker det inte språkval utan kodväxling enligt vissa teman.

Fast Berglund (2008) inte har hittat resultat med topik som faktorn i språkval i sin undersökning betyder det inte att det inte kan finnas. Berglunds undersökning gäller en informant vilket betyder att hennes resultat inte kan generaliseras.

Berglund (2008:191) listar några delfaktorer enligt vilka en tvåspråkig människas språkval sker om hennes språkval baserar sig på *funktion* som språkvalsfaktor. I Berglund (2008:181) anknyter informantens språkval mer direkt till faktorn funktion än situation eller domän. Man kan till exempel välja något språk för att skapa social distans eller i språkliga rutiner som tackande. Enligt Berglunds (2008:192) resultat har funktion inte ”en så bestående verkan för E:s [informantens] språkval att han t.ex. alltid använder svenska eller finska i vissa mentala funktioner, som för att räkna”. Materialet tyder inte på det att informanten ”använder endast ett av sina språk i en viss funktion” (Berglund 2008:192). Men det finns i alla fall några tendenser i informantens språkval. Han använder svenska oftare i vissa mentala funktioner, till exempel sång och räkning. Berglund

(2008:192–193) konstaterar att informantens preferens för svenska i vissa funktioner beror på det att han har lärt sig vissa begrepp på svenska eller att han brukar utöva någon aktivitet på svenska.

Berglund (2008:208–288) skriver mer om funktioner när hon skriver om orsaker till informantens kodväxling. Det här beror på det att funktion som språkvalsfaktor framträder mest som kodväxling eller meningsextern språkalternering när informanten ”återger en svensk eller finsk persons yttranden på originalspråket” (Berglund 2008:194).

Några faktorer i språkval som Berglund beskriver verkar höra ihop, till exempel person och situation. Några verkar hänga ihop med kodväxling också. Gällande faktorn topik visar Berglunds undersökning att man kan kodväxla enligt vissa temaområden eftersom man inte hittar ord på det andra språket. Enligt Berglund är språkvalets funktioner relaterade till kodväxling eftersom språkvalets funktioner (till exempel återgivandet av det sagda) också kan användas inom kodväxling.

Jag har ovan beskrivit olika språkvalsfaktorer enligt Grosjean (1982 och 2010) och Berglund (2008). Jag har fokuserat på specifika faktorer i Berglund (2008) eftersom hon (som jag i denna undersökning) har varit intresserad av individens språkbruk (språkval och kodväxling). Det betyder dock inte att faktorerna i Berglund (2008) vore helt omfattande. Hon har betraktat en informant i sin undersökning vilket innebär att man inte kan generalisera hennes resultat. Jag fokuserar dock mer på kodväxlingen än språkval i den här undersökningen.

2.4.2 Orsaker till kodväxling

Enligt Thomason (2001:132) har kodväxling många funktioner i samtal, en av vilka är att fylla på luckor i ett språk (ord som inte finns i ett språk) genom att använda ord från ett annat språk. Thomason (2001:132) benämner två andra funktioner också: eufemism (att mjuka något obehagligt) och det att man förbinder någon person till något språk och när man pratar om den där personen kodväxlar man till det språk som man förbinder hen med.

Wei (1998) diskuterar skäl till kodväxling. Han presenterar termer *situationsbunden kodväxling* och *metaforisk kodväxling* från Blom och Gumperz (1972). Situationsbunden kodväxling syftar till kodväxlingen i olika situationer medan metaforisk kodväxling sker inom en och samma situation. Wei (1998) kritiserar dessa termer med hjälp av Auers (1984) definition av en situation. Enligt Auer (1984, refererad i Wei 1998) skapas en situation interaktivt. De som deltar i samtalet producerar nya ram för situationen. Som följd av det här borde kodväxlingens betydelse tolkas med hänsyn till språkval i tidigare eller senare turer i samtal (Wei 1998:157). Så gör man inom CA. Det är ett analysätt som Rontu (2007) också har använt (se 1.2 ovan).

Wei (1998:166) har ett exempel på kodväxling mellan kinesiska och engelska som uppstått i ett samtal mellan tre flickor. Där är det intressant, med hänsyn till Rontus (2007) resultat, att en av flickorna använder kodväxling från kinesiska till engelska för att få uppmärksamhet från de andra. I Rontus undersökning användes det också kodväxling för att få uppmärksamhet i samtal mellan tre personer (se mer om Rontu (2007) i 1.2 ovan). Generellt vill Wei (1998:169) poängtera att kodväxlingen kan användas som medel i samtalet. Han nämner som exempel att kodväxlingen kan användas för att förändra hålllet åt vilket samtalet är på väg eller för att börja om samtalet.

Orsaker som leder till kodväxling i barnens och vuxna människornas tal är lite olika (Berglund 2008:209). Därför listar jag här orsaker enligt Berglund (2008) (barn) och Grosjean (1982) (som handlar om vuxna). Jag börjar med Grosjean (1982) och fortsätter med Berglund (2008). Berglund (2008:108) har också tagit Grosjeans lista som utgångspunkt i hennes undersökning. Det är dock bra att minnas här att Berglund (2008) handlar om en informant vilket betyder att man inte kan generalisera hennes resultat.

Grosjean (1982) skriver om kodväxling hos vuxna talare. Enligt Grosjean (1982:152) kodväxlar vuxna för att:

- I) fylla upp ett lingvistiskt behov (lexikal lucka, stående fras (eng. *set phrase*), kodväxling som diskursmarkör eller satsfyll)
- II) fortsätta på det just använda språket (eng. *triggering*)
- III) specificera samtalspartnern
- IV) modifiera meddelandet: betona eller förstärka det

- V) specificera talarens engagemang (personifiera meddelandet)
- VI) markera och framhäva gruppidentitet (eng. *solidarity*)
- VII) uttrycka irritation, förargelse eller förtrolighet
- VIII) utesluta någon ur samtalet
- IX) citera någon
- X) förändra egen roll: höja status, öka auktoritet, visa sakkunskap

Han (2010:53–54) föreslår att tvåspråkiga talare kodväxlar av många skäl vilka kan vara det att man kan diskutera något koncept bättre på det ena språket eller man kan behöva ett visst ord (som finns på det andra språket). De här skälen liknar ett lingvistiskt behov (I) i Grosjean (1982). Enligt Grosjean (2010:54–55) kan man också använda kodväxling som kommunikationsstrategi och kodväxla till exempel för att utesluta någon ur samtalet som är skäl (VIII) i Grosjean (1982).

Berglund (2008) har använt också Rontu (2005) som källa för sin föreställning av orsaker till kodväxling hos barn. Berglund har också tagit hänsyn till sina egna resultat i sin lista. Berglund (2008:209) listar de vanligaste orsakerna till kodväxling hos ett barn (1–14):

- 1) för att specificera samtalspartnern
- 2) för att återge det hörda på originalspråket
- 3) för att ha lärt sig begreppet på språket i fråga
- 4) för att fylla en lucka i vokabulären
- 5) för att ha upplevt aktiviteten på språket i fråga
- 6) för att föredra ett ord som är mera framträdande, lättare tillgängligt
- 7) för att använda ett ord av fonologiska, lexikala eller syntaktiska skäl
- 8) för att använda ett visst språk till följd av triggereffekt
- 9) för att förtydliga sin utsaga: förebygga eller förklara ett missförstånd
- 10) för att skapa en särskild kommunikationseffekt: roa, reta, beordra, befalla
- 11) för att modifiera budskapet: skärpa eller förmildra utsagan
- 12) för att inkludera någon i samtalet, utesluta någon ur samtalet
- 13) för att framhäva grupptillhörighet eller identitet, visa empati
- 14) för att ha individuella skäl till sin kodväxling (idiolektala drag)

De här orsakerna till kodväxling har uppstått i talet av ett enda barn vilket betyder att de inte kan generaliseras. Att *specificera samtalspartnern* (1) innebär i Berglund (2008:210–214) att talaren signalerar genom kodväxling till vilken person hen talar. Den tilltalade personen talar det språk som talaren kodväxlar till. Att *återge det hörda på originalspråket* (2) betyder att talaren citerar en annan person på originalspråket (Berglund 2008:215–218) (se Grosjeans (1982) orsak *citat ovan*). *Inläring av begreppet på språket i fråga* (3)

betyder att talaren har lärt något begrepp på ett visst språk och därför använder begreppet på det där språket (Berglund 2008:218–224). När talaren *fills en lucka i vokabulären* (4) kodväxlar hen från det ena språket till det andra för att hen saknar ord på det ena språket (Berglund 2008:225–228).

Att talaren *har upplevt aktivitet på språket i fråga* (5) orsakar kodväxling eftersom talaren anknyter språket till aktiviteter med till exempel en svenskspråkig pappa (Berglund 2008:228–233). Det att talaren *föredrar ett ord som är mer framträdande och lättare tillgängligt* (6) innebär att talaren använder något ord (på något språk) eftersom det är lättare tillgängligt eller mer framträdande, till exempel det ligger temporärt närmast i hens kortminne (Berglund 2008:233–240). Också självrättelser hör till den här kategorin.

Användning av ett ord av fonologiska, semantiska eller syntaktiska skäl (7) hänvisar enligt Berglund (2008:240–245) till det att man kodväxlar för att något ord är lättare att uttala på det ena språket än på det andra, att det ena språkets syntax är mer invecklad än det andra språkets eller att man gör en skillnad i semantisk betydelse mellan språken. Ordet kan vara lättare att uttala om det inte innehåller långa konsonantkombinationer. Med hänsyn till syntaktiska skäl nämner Berglund (2008:241) också ordbildningen. Som semantisk skillnad mellan språk kan talaren prioritera det språk där det finns en semantiskt mer specificerad betydelse. Kodväxlingen till *ett visst språk till följd av triggereffekt* (8) sker eftersom det finns någon orsak för talaren att fortsätta på det språk som senast har använts (triggereffekt) (Berglund 2008:245–254). Berglund (2008:246) skiljer mellan två typer av *trigger*: en språklig effekt som är relaterad till situationen (samtidig användning av det andra språket) och en psykolingvistisk effekt (mental, emotiv anknytning till språket).

När talaren *förtydligar sin utsaga, förebygger eller förklarar ett missförstånd* (9) kodväxlar hen eftersom hen vill precisera eller klargöra innehållet i en utsaga på det ena språket (Berglund 2008:254–258). Enligt Berglund (2008:254) är översättningen av ett yttrande det enklaste sättet att förtydliga ens utsaga när man är tvåspråkig. Om talaren *skapar en särskild kommunikationseffekt (roar, retar, beordrar eller befaller)* (10) kodväxlar hen ur till exempel humoristiska skäl (Berglund 2008:258–262). Kodväxlingen kan användas

för att visa att yttrandet har ett skämtsamt syfte. Den kan också visa förargelse. Kodväxlingen för att *modifiera budskapet (skärpa eller förmildra utsagan)* (11) används i syfte att påverka samtalspartners beteende (Berglund 2008:262–263).

Om talaren kodväxlar för att *inkludera någon i samtalet eller utesluta någon ur samtalet* (12) innebär det att talaren använder samtalspartners språk (inkludering) eller inte använder det (uteslutning) (Berglund 2008:264–267). Man kan också kodväxla för att *framhäva grupptillhörighet och identitet samt visa empati* (13) (Berglund 2008:267–268). Enligt Berglund (2008:267) utvecklas kodväxling som grupptillhörighets- eller identitetsmarkör senare i skolåldern vilket skulle tyda på att vuxna tvåspråkiga också kan använda kodväxling i en sådan funktion. I Berglunds material använder informanten kodväxling för att visa empati mot personerna som talar annorlunda eller avviker från standardformen. Han har också ställningstagandet som antyder en positiv identifikation med det svenska språket. Det finns också *individuella skäl till kodväxling (idiolektala drag)* (14) hos Berglunds informant (Berglund 2008:268–288). Som sådana nämner Berglund (2008:268–280) kodväxling som språkligt maktmedel (språklig duell), kodväxling i ett speciellt sinnestillstånd (när han återberättar något spännande), inre tal (parentetisk kodväxling), och medvetenhet om riktning till kodväxling (strävan efter en naturlig tvåspråkig kommunikation). Informantens kodväxling i Berglund (2008) sker mest från finska till svenska. Ett tydligt exempel på det är kodväxling vid finska räkneord (2008:280–282).

Jag använder termen *funktion* av orsaker och syfte bakom kodväxling. Också Thomason (2001:132) använder termen funktion när hon beskriver kodväxlingens många funktioner i samtal en av vilka är att fylla på luckor i ett språk (orden som inte finns i ett språk) genom att använda ord från ett annat språk. Thomason (2001:132) benämner två andra funktioner också: eufemism (att mjuka något obehagligt) och det att man förbinder någon person till något språk och när man pratar om den där personen kodväxlar man till det språk som man förbinder hen med. De här funktionerna i Thomason (2001) liknar orsaker till kodväxling som Berglund (2008) presenterar (se ovan).

Berglund (2008:228) påminner i sin analys att de där olika orsakerna till kodväxling också kan påverka samtidigt (till exempel begreppsinsläring kan ske samtidigt som talaren (barnet) engagerar sig till någon aktivitet). Det orsakar dock det att de olika kategorierna blir svåra (om inte omöjliga) att skilja från varandra. Det är också omöjligt för forskare att faktiskt veta vilka orsaker det ligger bakom språkval och kodväxling inne i en individs huvud. Slutligen kan det ligga talarens egen känsla bakom sin kodväxling (se Seidlhofer 2011 i 2.3.1).

I min undersökning tar jag hänsyn till Marias språkval mellan svenska och engelska genom att följa Sis (2011) modell om kodväxlingstyper och analysera talturer som innehåller bara svenska respektive bara engelska. *Kodväxling* i min undersökning innebär samverkan av två språk inom en tur (se Berglund 2008) och konkreta kodväxlingstyper i min undersökning är (efter Si 2011) *kodväxlingstyper* som innehåller *inskott* (eng. *insertion*) och *alternering* (eng. *alternation*). Sis modell för analysen av kodväxlingstyper på turer i samtalet innehåller följande kategorier: *engelska inskott i turer på hindi*, *alternering mellan hindi och engelska*, *hindi inskott i turer på engelska* och *bara engelska*. Gällande språkbruk i hans material betraktar han också *bara hindi*. Dessa kategorier blir lite anorlunda i min undersökning. Jag har i min analys talturer som en stor enhet, språkval, kategorier av vilket är *bara svenska* och *bara engelska*. Olika kodväxlingstyperna finns i kategorier *engelska inskott i turer på svenska*, *svenska inskott i turer på engelska* och *alternering på svenska i turer på engelska* samt *alternering på engelska i turer på svenska* i min undersökning. Det finns mer om den här indelningen i avsnitt 4.1.

Jag har i det här kapitlet presenterat relevanta teorier och begrepp för min undersökning. Jag började med tvåspråkighet i 2.1, sedan fortsatte jag med amerikansvenskan (2.2). Jag diskuterade också relationen mellan kodväxling och lån (2.3.1). Jag presenterade också relationen mellan kodväxling och identitet i 2.3.3 samt möjliga faktorer i språkval och orsaker till kodväxling i 2.4. I nästa kapitel beskriver jag mitt material och metoder för min analys. Analysen presenterar jag i kapitel 4.

3 Material och metod

I det här kapitlet beskriver jag tv-serier *Svenska Hollywoodfruar* och *Montazamis med vänner* vars säsonger jag använder som mitt undersökningsmaterial. Jag presenterar min metod här också. Analysen genomför jag enligt Sis (2011) modell (se 2.4.2) gällande olika typer av kodväxling (kodväxlingens struktur). Gällande kodväxlingens funktioner använder jag Berglund (2008) och Grosjean (1982 och 2010) (se 2.4.2).

3.1 Tv-serier *Svenska Hollywoodfruar* och *Montazamis med vänner*

Kvinnan vars språkbruk jag analyserar i tv-serier *Svenska Hollywoodfruar* (SH) och *Montazamis med vänner* (MmV) är Maria Montazami. Hon är ursprungligen från Sverige men numera är hon hemmahustru och har bott i USA sedan efter gymnasiet. I *Montazamis med vänner* följer man med Maria och hennes familj under sommaren 2013 i Sverige. I programmet har familjen Montazami också gäster som de har middag med.

I tv-serien *Svenska Hollywoodfruar* finns det kvinnor som ursprungligen kommer från Sverige men bor i USA. Under några säsonger, till exempel säsong sex som jag analyserar, följer man också med hollywoodfruar som inte kommer från Sverige utan från Norge. Den sjätte säsongen av *Svenska Hollywoodfruar* har publicerats år 2013. Serierna är producerade av Meter Television AB och hör till genren *reality tv* för de har reality tv:s egenskaper. Det finns inget vanligt manus eller inga skådespelare i serierna vilka är reality tv:s egenskaper enligt Von Feilitzen (2004:26). Det finns också flera serier med reality-status som serierna liknar, till exempel *The Osbournes*. Det skapas känslan av *reality* (verklighet) i serierna genom att filma fruar och andra som inte är skådespelare i deras egna omgivningar (hemma) och genom att inte använda ett vanligt manus.

Serierna är intressanta inom språkforskning eftersom det är relativt nytt inom språkkontaktsforskning att ta hänsyn till publiken bakom tv-program (men se t.ex. Wells 2011 som har tagit hänsyn till publiken i sin undersökning (se 1.2)). Jag räknar här i min undersökning seriernas publik nästan som informantens samtalspartner i hennes monologer. Det syns i informantens språkbruk i monologer att seriens tänkta publik är svensk (se 4.1.3). I Sis (2011) undersökning är materialet fiktiva filmer och även av dem kan han dra några

försiktiga slutsatser om trender i kodväxlingen mellan hindi och engelska. Språksituationen i *SH* är också intressant och givande för språkkontaktsforskning eftersom de flesta av intervjuade dvs. hollywoodfruarna som presenterar och berättar om sina liv är svenskor som har bott i USA i flera år. De har varit länge under engelsk inflytande och talar naturligtvis mycket engelska i serien. Jag är intresserad av att jämföra *SH* och *MmV* eftersom mitt syfte är att ta reda på individens språkbruk i reality tv-serier och med dessa serier är det möjligt att analysera en och samma individ i två serier. Serierna är också jämförelsebara eftersom de har publicerats samma år, 2013.

Avsnitten i programmen är editerade vilket betyder att programmakare visar bara några scener av vad de har filmat. Ett avsnitt av båda serierna varar i cirka 45 minuter. Det finns sammanlagt 10 avsnitt i säsong sex av *SH* och sex avsnitt i *MmV*:s första säsong. Det blir sammanlagt ca 720 minuter av analyserat material.

Det som är relevant i en undersökning som handlar om språkbruk (här kodväxling) är att beskriva informantens språkbruk. Maria kan uppfattas som en tvåspråkig talare av svenska och engelska enligt Grosjeans (2010) samt Aronin och Singletons (2012) definition (se 2.1) eftersom hon ofta använder två språk. Det som ska kommas ihåg med beskrivningar av någons språkbruk här är att de baserar sig på de två serierna som analyseras. Det kommer inte fram i säsongerna analyserade här hur mycket Maria använder båda språken i sitt vardagliga liv (se Grosjean 2010). Det som man märker dock är att Maria ibland använder båda språken när hon pratar med sin familj (man, barn, mamma och syskonen). I sina vardagliga aktiviteter (till exempel när hon handlar) i USA använder hon logiskt engelska. Det finns dock undantag av det här. Hon pratar också bara svenska i serierna med sina assistenter (som är svenskspråkiga) och sin mamma samt syskonen.

Det är också på sin plats här att beskriva hur de andra personerna som visas i de två serierna använder språk. Det som är det viktigaste med dessa personer i hänsyn till denna undersökning är deras användning av svenska och engelska. Det är dock värt att nämna här att Marias familj (Maria också) ibland använder farsi när de skålar vilket beror på det att Marias man kommer från Iran.

3.1.1 Personerna i Svenska Hollywoodfruar

De andra personerna i *SH* i tillägg till Maria är hennes familj (man och barn), andra hollywoodfruar, Marias assistent och olika bipersonerna, till exempel försäljare. Hon pratar också till sina hundar. Marias familj i USA dvs. hennes man och barn pratar mest engelska med Maria. Det verkar vara så att Marias man inte kan särskilt många ord svenska och att några av hennes barn (särskilt de två yngsta) inte kan mycket svenska. Några barn (särskilt det äldsta) kan svenska bra. Alla barnen verkar förstå svenska bättre än de själv pratar det. Det gör att det är mest det äldsta barnet som ibland pratar svenska med Maria. De andra barnen och även Marias man använder ibland lite svenska med henne i båda serierna.

De andra hollywoodfruarna i *SH* pratar mest svenska med Maria. Det finns fyra fruar i säsong sex av serien och tre av dessa (Maria inkluderad) kommer ursprungligen från Sverige. Den fjärde frun kommer från Norge men hon har bott i Sverige och kan svenska. Den norska frun använder mest engelska av de fyra fruarna.

Maria har en assistent i USA som hon talar med i *SH*. Assistenten är svensk men kan också bra engelska. Hon och Maria pratar oftast svenska med varandra. Maria har också gäster i *SH*. På säsong sex som analyseras i denna undersökning är gästen Tomas som är svenskspråkig men kan bra engelska.

3.1.2 Personerna i Montazamis med vänner

De andra personerna i *MmV* är Marias familj (som i *SH*), Marias familjemedlemmar från Sverige, olika gästerna, Marias assistent i Sverige och olika försäljare. Hon pratar till sin hund också (lika som i *SH*). Marias familj (mamma och syskonen) är från Sverige (som Maria själv) och Maria pratar mest svenska med dem åtminstone i båda de här serierna. Ibland kodväxlar Maria till engelska när hon pratar med dem. Men till exempel hennes mamma som syns mest av hennes svenska familj i *Montazamis med vänner* pratar svenska med henne.

Maria får också hjälp av en annan svensk assistent under sin Sverige-vistelse. De pratar också mest svenska med varandra. Gästerna i serien *Montazamis med vänner* är svenska kändisar som Maria inte känner till på förhand. De har varierande kunskaper i engelska: några pratar det flytande och några har mer problem att få ord till. Men de alla kan dock delta i till exempel diskussionen som pågår på engelska på middag.

Namnen som jag använder i tillägg till Maria (till exempel Tomas) har jag hittat på. Jag markerar sådana namn med hakparentes. Ur forskningsetikens synvinkel spelar deras namn ingen roll för analysen fast alla kan titta på de serier som analyseras i denna undersökning. Det skulle dock vara onödigt att lägga märke till deras riktiga namn. Marias riktiga namn använder jag för hon är den väsentligaste personen i den här undersökningen. Jag beskriver andra personer i serierna vid tillfälle (i exemplen) i analysen. Situationer som Maria deltar i serierna är sådana där hon visar sitt hem, jobbar med sin assistent, tillbringar tid med sin familj eller de andra hollywoodfruarna, träffar sina fans och gäster eller köper något i butiker. Jag beskriver också situationen som Maria deltar i i exemplen.

3.2 Metod

Jag har analyserat kodväxlingen mellan svenska och engelska som Maria använder i serier *Svenska Hollywoodfruar* och *Montazamis med vänner* kvantitativt och kvalitativt. Analysen har jag genomfört på det sättet att jag har transkriberat varje tillfälle där Maria kodväxlar mellan svenska och engelska i serierna. Jag har noterat också tillfällena där hon pratar bara svenska eller bara engelska (språkval) dvs. jag har transkriberat allt Marias tal. Jag använder ortografisk transkribering dvs. jag transkriberar Marias yttrande ord för ord (inte noggrannare än det). När jag hade samlat varje taltillfälle, placerade jag dem i olika kategorier enligt deras kodväxlingstyp och funktion.

Mitt arbetssätt i den här undersökningen gällande kodväxlingens funktioner är abduktivt vilket betyder att jag har först analyserat vilka funktioner kodväxlingen i materialet har och sedan satt den till kategorierna om den hör till någon av dem. Om inte, hör den till kategorin *Oklara fall (K)* för den är då Marias egen funktion och kan inte hittas i Berglund

(2008) eller Grosjean (1982 och 2010). Där ligger också funktionen som liknar individuella funktioner, en särskild kommunikationseffekt (se 2.4.2).

Som det kommer fram i 1.2 räknar Si (2011:393–394) inte hela antalet inskott och alterneringar inom en tur utan bara antalet turer. Han räknar det som ett inskott och en alternering om båda de här typerna finns inom en tur oberoende av hur många av dem det finns inom turen på riktigt. Si (2011:394) argumenterar att han på det sättet säkrar att inskott (som finns flera än alterneringar) får samma tyngd som alterneringar i hans statistiska analys. I min undersökning räknar jag alla förekomster av kodväxling i Marias tal.

Turer finns bara i dialog dvs. i situationer där turen är avsiktat till en person eller ett djur. Fast hennes talturer är avsiktade till någon, ska man ännu komma ihåg att allt Marias tal i serierna är också på något sätt avsiktat till kameran för annars skulle talet inte vara med i serierna. Som tur räknar jag också utrop på namn. I Sis (2011) kategorisering baserar kodväxlingstyper sig på turer, inte varje förekomst av kodväxling. Som sagt, räknar jag varje förekomst av kodväxling. Jag använder turer för att ha enheter som jag kan använda för att underlätta mitt jobb i analysen. Det är även sannolikt att det finns flera kodväxlingstyper (ord, yttrande) inom en och samma tur i Marias tal.

Si (2011:395) diskuterar relationen mellan kodväxling och lånord med hänsyn till enstaka engelska orden (se 1.2). Si påminner att några av orden som han har kategoriserat att vara inskott kunde också uppfattas vara lån från engelska till hindi. Ändå har Si kategoriserat dem som inskott eftersom det skulle kräva vidare forskning att bestämma vilka inskott som fyller kriterier för lånord. Jag tar hänsyn till skillnaden mellan kodväxling och lånord i min analys. Gällande lånord från engelska till svenska uppfattar jag allt som kan uppfattas som svenska (med hjälp av *Svensk Ordbok* (utgiven av Svenska Akademien)) som svenska i min undersökning.

Kodväxlingens olika funktioner analyserar jag med hjälp av Berglunds (2008) modell där hon analyserar orsaker till kodväxling. Jag analyserar funktioner serieviss dvs. att jag analyserar hur Maria använder kodväxling mellan svenska och engelska i serierna. Men

jag måste också ta hänsyn till det att Berglunds informant är ett barn och barn möjligen har olika sätt att kommunicera och olika syfte i sin kommunikation än vuxna.

Jag tar hänsyn till Grosjean (1982 och 2010) i tillägg till Berglund (2008) i den följande formuleringen av en lista över funktioner i kodväxling som jag betraktar i den här undersökningen (A–K) (se 2.4.2):

- A) för att specificera samtalspartnern
- B) för att återge på originalspråket
- C) lingvistiskt behov eller lucka i vokabulär
- D) för att föredra ett mer framträdande, lättare ord
- E) fonologiska, lexikaliska och syntaktiska skäl
- F) *triggering*
- G) förtydlighet
- H) för att modifiera av budskapet
- I) för att inkludera/utesluta av någon till/ur samtalet
- J) för att framhäva identitet
- K) oklara fall:
  - individuella funktioner
  - en särskild kommunikationseffekt

Jag har valt att betrakta sådana funktioner i kodväxling i den här undersökningen eftersom de är de mest relevanta med hänsyn till det att min informant är vuxen (se 2.4.2). Den sista funktionskategorin (*Oklara fall (K)*) är öppen för att jag kan ta hänsyn till möjliga andra funktioner som uppstår i Marias tal. Jag antar att det skulle bli omöjligt för mig att veta på vilket språk Maria har upplevt någon aktivitet vilket betyder att jag tvungen att utelämna Berglunds (2008) orsak (5) ur min lista. Jag har också utelämnat Berglunds orsak (3) för jag inte kan veta vilka begrepp Maria har lärt sig på vilket språk (se 2.4.2). Jag kunde anta att hon har lärt sig (åtminstone de flesta begrepp) på svenska men det kan jag inte veta. Jag återkommer till de här funktionerna i min analys (kapitel 4).

Fast min lista över kodväxlingens funktioner som jag analyserar i Marias tal baserar sig mycket på orsaker i Berglund (2008) betyder det inte att jag antar att jag hittar alla av dem i Marias tal. Jag använder min lista som hjälpmedel för att kategorisera kodväxlingens funktioner i Marias tal. Jag kallar den sista kategorin *Oklara fall (K)* för att jag också kan ta hänsyn till kodväxlingens individuella funktioner i Marias tal. Jag har också flyttat Berglunds kategori *En särskild kommunikationseffekt* till *Oklara fall (K)* för den liknar

individuella funktioner. Där finns också fall som inte kan lätt placeras till någon färdig kategori. Den visar också hur nära varandra olika kategorier från Grosjean (1982) och Berglund (2008) är.

Jag har i det här kapitlet beskrivit tv-serier *Svenska Hollywoodfruar* och *Montazamis med vänner* som är mitt undersökningsmaterial. Jag har också presenterat min metod. I metodsektionen kommer det fram att jag genomför analysen enligt Sis (2011) modell gällande olika typer av kodväxling och att jag använder Berglund (2008) och Grosjean (1982 och 2010) gällande kodväxlingens funktioner. I nästa kapitel genomför jag min analys.

4 Analys

I det här kapitlet presenterar jag min analys. Jag analyserar kodväxlingstyper som Maria använder i serierna (4.1) och funktionerna i hennes kodväxling (4.2). Jag analyserar Marias kodväxlingstyper och funktioner i två tv-serier, *Svenska Hollywoodfruar* och *Montazamis med vänner*. Det som måste betraktas när man jämför Marias kodväxling i dessa två serier är att Maria talar på olika mängder i serierna. Jag presenterar antalet ord i Marias tal i båda serierna i 4.1.2. När man jämför ordantalet i serierna, pratar Maria mer i serien *MmV* än i *SH* för serien handlar om hennes familj och inte några andra som *SH*.

4.1 Olika typer av kodväxling

Olika typer av kodväxling analyserar jag enligt Sis (2011) modell och räknar olika kodväxlingsförekomster i Marias turer. Jag delar kodväxlingsförekomster i olika kategorier (*kodväxlingstyper*, se 3.2) enligt följande princip: som *inskott* räknar jag (som Si 2011:394) enstaka ord och yttrande (eng. *single-word or single-utterance expressions*). Som *alternering* analyserar jag växling av (två eller) flera element. Jag tar också hänsyn till Muyskens (2000) tredje kategori till kodväxling (kongruent lexikalisering) som Si inte analyserar vidare för det finns så lite sådan kodväxling i hans material (se 2.3.2). Men kategorier i Si (2011) baserar sig på Muysken (2000).

Muyskens kategori kongruent lexikalisering (se 2.3.2) handlar mest om satsstruktur (inom kodblandning (eng. *code-mixing*) i varieteter av samma språk) som jag inte är intresserad av här. Därför är den där kategorin inte särskilt relevant för min undersökning. Flera egenskaper hos denna kategori handlar om grammatiska likheter eller olikheter mellan språk och det är jag inte heller intresserad av här. Men det finns några fall av kodväxling i mitt material som hör till den där kategorin: tvåspråkiga sammansättningar som enligt Muysken (2000:151) är "lån genom kongruent lexikalisering". Sådana ord finns i mitt material, samma som komplexa verb. De kan uppfattas att vara en del av inter-ord blandning som finns i mitt material.

Eftersom kodväxling i den här undersökningen betyder att en talare växlar mellan två språk inom en tur (se 2.4.2) räknar jag turer som innehåller bara engelska eller bara

svenska som *bara engelska* respektive *bara svenska* och de kategoriserar jag som språkval, inte kodväxling. I följande finns det exempel på varje typ (1–5) gällande **språkval** och *kodväxling*.

Jag presenterar Marias talturer genom att markera vem Maria pratar till, till exempel ”Till Nina”. Jag beskriver också om det är fråga om Marias monolog till kameran eller dialog med andra. Tiden som står under varje exempel är tiden inom vilken talet sker i avsnittet det är fråga om. Jag har bytt namnen som finns exemplen (se 3.1) och markerar dem med hakparentes. Markering (...) innebär att någon avbryter talaren. Jag markerar kodväxlingstyper i exemplen med fetstil. Det första exemplet (1) är en situation där Maria använder bara svenska det vill säga har valt svenska som språket hon pratar med den svensk-språkiga Nina. Exemplet är från serien *Montazamis med vänner*.

(1) **Bara svenska:**

(Maria och hennes gäst Nina ska till sin väg från livsstilsbutiken där de har köpt doftljus.)

Nina: Det blir ju lite doftigt här nu.

Till Nina (dialog): **Hemåt och tänd ljuset.**

(*MmV*, Avsnitt 2, 35:42-35:44)

I det andra exemplet (2) presenteras det kodväxlingstypen *engelska inskott* i Marias tal. I situationen berättar Maria att hennes familj får träffa Tomas. Exemplet är från serien *Svenska Hollywoodfruar*.

(2) *Engelska inskott i turer på svenska:*

(Maria berättar hur hon känner om sin gäst Tomas.)

Till kameran, direkt (monolog): Jag tycker att det är jättekul att [Tomas] är här, han får träffa alla i familjen, och vi kommer ju att ta hand om honom, som han var egen, vår egen lilla **cub**, en liten björnunge.

(*SH*, Avsnitt 6, 18:05-19:18)

Den tredje situationen (3) från *Montazamis med vänner* handlar om familjens och gästernas reaktioner till en rap-sång som Marias son, Jonas, har sjungit tidigare till gästen Petra. De andra som finns i situationen är Karl, Marias man, och Anna, Marias mamma.

(3) *Svenska inskott i turer på engelska:*

(Marias son Jonas har just rappat.)

Petra: Wow, good. That's was really great.

Till Jonas (dialog): *Deep, deep voice. That was impressive.*
 Jonas: Thanks mom.
 Karl: In [Petra]'s honor.
 Till Jonas (dialog): *Well done, [Jonas].*
 Petra: Unbelievable. I think this is the first song or rap or whatever, song, that has my name in it. I haven't heard one song with my name in it.
 Till Anna (dialog): Do you rap, **mamma**?
 Petra: Thank you so much. I appreciate it.
 (MmV, Avsnitt 4, 36:19-36:38)

I exempel (4) berättar Maria i sin monolog hurdan det är att ha en familj och alternerar till slut till engelska. Exemplet är från *Montazamis med vänner*.

(4) *Alternering på engelska i svenska turer:*

Till kameran, direkt (monolog): Jag och [Nina] har ganska mycket gemensamt. Jag menar inte, inte är jag nån dansare och supercool på det sättet men vi är mammor. Vissa föräldrar har stora familjer eller och andra småa. Vad du än har, **it's great to have a family**.
 (MmV, Avsnitt 2, 41:57-42:14)

I exempel (5) testar Maria och hennes son Jonas en grön dryck som en annan hollywoodfru, Cecilia, har rekommenderat. I mitten av diskussionen alternerar Maria till svenska. Exemplet är från *Svenska Hollywoodfruar*.

(5) *Alternering på svenska i engelska turer:*

(Maria och hennes son befinner sig i köket och testar en grön dryck.)
 Till Jonas (dialog): [Jonas].
 Jonas: Yes?
 Till Jonas (dialog): *[Cecilia] told me that this is where the health is.*
 Jonas: The stance?
 Till Jonas (dialog): *Yes.*
 Jonas: That's like a twig, right? We're eating a twig.
 Till Jonas (dialog): Yeah, **där är nyttan**. I'm taking this.
 Jonas: Mom, that's gross. You kidding? Take the seeds out.
 Till Jonas (dialog): *No, no that's where the vitamins are.*
 Jonas: The seeds?
 Till Jonas (dialog): *We'll try. We'll try. We'll try.*
 (SH, Avsnitt 3, 24:29-28:24)

Exempel (6) från *Svenska Hollywoodfruar* presenterar en speciell typ av kodväxling i Marias tal, *kongruent lexikalisering*. Den är en av Muyskens kategorier för kodväxling (se ovan) och gäller sammansättningar och komplexa verb i min undersökning. I (6) är det fråga om en sammansättning som innehåller både svenska och engelska.

(6) *Kongruent lexikalisering:*

(Maria är hemma och visar runt.)

Till kameran (monolog): Sen har jag lite såna här **vinaccessories**. Men jättefina tofsgrejer som går på vinglasen. Sen är ju såna här saker jätte, jätteviktiga, kristallisk. Tar man ju fram en flaska så den här mitt i rygg. Den här kul, liksom typ ett litet, litet halsband på flaskan.

(SH, Avsnitt 8, 33:19-37:31)

Det sista exemplet (7) här presenterar en situation där Maria pratar bara engelska med sina barn. Barnen ska till en loppmarknad och Maria frågar dem vad de tycker om det. Exemplet är från *Montazamis med vänner*.

(7) **Bara engelska:**

(Barnen ska till loppisen.)

Till sina barn: **What do you say? Good?**

Barn: Good.

Till sina barn: **Go get ready.**

(MmV, Avsnitt 2, 4:20-4:23)

I det nästa avsnittet kommenterar jag Marias språkval i serierna mer.

4.1.1 Språkval

Här kommenterar jag kort mönster som uppstår i analysen av Marias språkval (kategorier *bara svenska* och *bara engelska*) i SH och MmV. Jag har tidigare med hänsyn till materialet (se 3.1.) kort beskrivit den språkliga kontexten i serierna. Där berättar jag hurdana personer Maria pratar med i serierna. Språkvalsfaktorer skildrar jag enligt Berglund (2008) och Grosjean (1982 och 2010) i 2.4.1. Det verkar vara så att det är mest enligt personen som Maria väljer sitt språk.

I sina monologiska yttranden använder Maria svenska vilket är logiskt eftersom yttrandena är sikta till de svenska tv-tittare. Det här hänger ihop med person som faktor i språkval eftersom tv-tittare är svenska personer. Ibland kodväxlar Maria dock till engelska inom monolog.

I dialog dvs. när Maria pratar med andra väljer Maria sitt språk enligt språket den andra personen talar. Hon pratar engelska med personer som hon vet eller antar kan engelska

men inte svenska, till exempel försäljare i butiker i USA. Svenska pratar hon med personer som kan svenska, till exempel sina gäster i *MmV* och försäljare i Sverige. Det finns dock ett undantag av detta mönster i *SH* (Avsnitt 6, 40:35):

(8)

(Maria har köpt kläder med sin familj och deras gäst Tomas.)

Till en amerikansk försäljare (dialog): Tack så jättemycket. Ja, ja. Hejdå!

Här i (8) pratar Maria svenska till en som man kan anta är en amerikansk försäljare. Det blir inte helt säkert att hen inte kan svenska men andra verkar tycka att det är underligt att Maria pratar svenska till hen. Det kan vara att sällskap av Tomas (som är svenskspråkig) triggerar svenska hos Maria även när hon pratar till försäljaren. Då är det situationen (att tillbringa tid med Tomas) som påverkar Marias språkval. Topik och funktion som faktorn i Marias språkbruk handlar snarare om kodväxling än språkval (se mer om språkvalsfaktorer i 2.4.1). I nästa avsnitt börjar min analys av Marias kodväxling.

4.1.2 Kodväxlingstyperna i *SH* och *MmV*

Här analyserar jag mönster som uppstår i Marias kodväxling i serierna. Jag börjar med kodväxlingstyperna i *Svenska Hollywoodfruar* och fortsätter med *Montazamis med vänner*.

Jag presenterar här antalet ord i Marias tal i båda serierna så att det blir möjligt att jämföra mängden av Marias kodväxling i serierna. Sammanlagt antalet ord Maria använder i *Svenska Hollywoodfruar* är 10 022. I *Montazamis med vänner* är antalet 13 403. Det betyder att Maria pratar mer i *MmV* än i *SH* vilket inte är överraskande för man följer med flera kvinnor i *SH* medan i *MmV* följer man med Maria och hennes familj.

Tabell 1. Kodväxlingstyperna i *SH*

Kodväxlingstyp	Antal	Andel	Antal ord
engelska inskott i turer på svenska	70	54	97
svenska inskott i turer på engelska	4	3	6
alternering på svenska i engelska turer	7	5	69
alternering på engelska i svenska turer	43	33	181
kongruent lexikalisering	6	5	6
Sammanlagt	130	100	359
Antal ord i hela serien			10 022

Som det visas i Tabell 1, är den frekventaste kodväxlingstypen i Marias i *Svenska Hollywoodfruar engelska inskott i turer på svenska* (54 %). Tabellen visar först antalet och andelen förekomster av olika kodväxlingstyper i Marias tal samt antalet ord som hon använder för att kodväxla i *SH*. Den näst frekventaste kodväxlingstypen är *alternering på engelska i svenska turer* (33 %). De här två klart frekventaste kodväxlingstyperna som Maria använder i serien hänvisar till det att hon kodväxlar oftast från svenska till engelska i *SH*.

I Tabell 1 visas det att *alternering på svenska i engelska turer* och *kongruent lexikalisering* är lika frekventa i Marias tal (5 %). I andel är de det men det ska tas hänsyn till här att deras antal är små vilket betyder att andel blir lite missledande. Det som Tabell 1 också visar är att Maria sällan kodväxlar på svenska i engelska turer med inskott (3 %) i *SH*.

Maria använder mest ord i kodväxling när hon alternerar på engelska (181). Antalet är 50 % av sammanlagt ordmängd i Marias kodväxling i *SH* (359) (se Tabell 1). Antalet ord i *engelska inskott* (97) bildar 27 % av Marias kodväxling i *SH*. Den tredje största kodväxlingstypen i ordantal är *alternering på svenska* (69) som bildar 19 % av Marias kodväxling. Det att det finns märkvärdigt flera ord än förekomster av både *engelska* och *svenska*

alternering beror på det att de här förekomsterna består av flera ord. Marias kodväxling i *SH* består mest av engelska, både av förekomsterna och antal ord för både *engelska inskott* och *engelska alternering* är de populäraste kodväxlingstyperna i förekomster (87 %) och antal (278 som blir 77 %). Maria kodväxlar dock inte mycket i sitt tal i *SH* eftersom bara nästan 4 % av hennes tal består av kodväxling i ordantal (359 respektive 10 022) (se Tabell 1).

Tabell 2. Kodväxlingstyperna i *MmV*

Kodväxlingstyp	Antal	Andel	Antal ord
engelska inskott i turer på svenska	49	40	74
svenska inskott i turer på engelska	16	13	18
alternering på svenska i engelska turer	15	12	104
alternering på engelska i svenska turer	40	33	216
kongruent lexikalisering	2	2	3
Sammanlagt	122	100	415
Antal ord i hela serien			13 403

Som det visas i Tabell 2 uppstår de olika kodväxlingstyperna mer jämnt i *MmV* än i *SH* (se också Tabell 1). Den största typen i båda serierna är dock *engelska inskott* följt av *alternering på engelska* (40 % respektive 54 %). Det är intressant att det i båda serierna uppstår *alternering på engelska* lika ofta (33 %).

Det att Maria använder mer svenska (*inscott* och *alternering*) i *MmV* än i *SH* (25 % respektive 8 %) är intressant eftersom i den där serien bor Maria i Sverige i tre veckor med sin familj. Där träffar hon visserligen flera svenskspråkiga än i USA (i *SH*). Antalet ord som Maria använder i *svenska alternering* (104) bildar även 25 % av orden som hon använder för att kodväxla i *MmV*. Mest ord (52 %) använder Maria dock i *engelska alternering* (216) i *MmV*. Maria använder också engelska (*inscott* och *alternering*) mest i sin

kodväxling både i förekomster (73 %) och ordantal (290 eller 70 %) i *MmV* lika som i *SH* (se Tabell 1). Maria kodväxlar inte mycket i *MmV* heller jämfört med *SH* eftersom bara 3 % av hennes tal i *MmV* består av kodväxlade ord (415 respektive 13 403).

Marias kodväxling handlar mest om innehållsord i inskott (till exempel substantiv, adjektiv och verb) i båda serierna. När Maria alternerar använder hon mest fraser men också hela satser. Det finns ett fall i *MmV* där Maria kodväxlar till ett engelskt funktionsord (preposition) som inskott:

(9)

(Maria berättar om dagen och dagens gäster först till sina barn och sedan till kameran.)

Till kameran, direkt (monolog): [Kristina] har jag ju absolut aldrig träffat men jag har, jag har till exempel sjungit **along** med [Kristinas] musik, jag vet att hon är jätteduktig, hon brukade sjunga tillsammans med en annan tjej. Jag tror att hon heter Eva eller Harriet.

(*MmV*, Avsnitt 1, 12:07-13:22)

Funktionsordet (prepositionen) ”along” använder Maria med verbet *sjunga* möjligen på grund av engelskans påverkning (eng. *sing along*). Ibland innehåller Marias kodväxling ”and” och en gång även pronomenet ”that” (i *MmV*, Avsnitt 6).

Ovan har jag skildrat de allmänna mönstren i Marias kodväxlingstyper. I *SH* finns det dock några avsnitt där hennes kodväxling avviker från det. Tabell 1 ovan visar att den frekventaste kodväxlingstypen i Marias tal i *SH* är *engelska inskott i turer på svenska* (54 %). Den näst frekventaste kodväxlingstypen är *alternering på engelska i svenska turer* (33 %). Det att de här är de klart frekventaste kodväxlingstyperna som Maria använder i serien hänvisar till att hon kodväxlar oftast från svenska till engelska i *SH*.

Olika, avvikande mönster i *SH* finns i avsnitt 2, 7 och 10 samt 4 och 5. I avsnitt 2, 7 och 10 använder Maria mer (43–59 %) *alternering på engelska* än *engelska inskott* (29–35 %). I avsnitt 4 och 5 finns det bara de två frekventaste kodväxlingstyperna: *engelska inskott i turer på svenska* och *alternering på engelska i svenska turer*. Andelar av de här kodväxlingstyperna varierar i de här avsnitten mellan (75 % och 68 % respektive 25 % och 32 %).

Det finns avvikande mönster i *MmV* också. Det finns mer variation i förekomsterna av olika kodväxlingstyper i *MmV* än i *SH*. I avsnitt 1 av *MmV* finns det bara de två populäraste kodväxlingstyperna, *engelska inskott* och *alternering på engelska* (73 % respektive 27 %). I avsnitt 2 och 4 är den frekventaste kodväxlingstypen *alternering på engelska* (46 % och 40 %) medan i avsnitt 6 är den *alternering på svenska* (32 %). I både avsnitt 2 och 4 använder Maria *engelska inskott* också minst (18 % respektive 6 %). I avsnitt 2 använder hon dock *engelska inskott* lika mycket som *svenska inskott* (18 %) och *svenska alternering* (18 %).

Med hänsyn till relationen mellan kodväxling och lån finns det ett intressant fall i *MmV* (10):

(10)

(Maria visar sina resväskor.)

Till kameran, direkt (monolog): Jag har, vad heter det, packat tre väskor. Så vi packar oftast *outfit-wise*. Så till exempel det här är då mys. Oftast får man stor [oklart] i sådana här pyjamasbyxas, *sweatbyxas* som ser ju hemskt ut men de är så otroligt sköna att man bryr sig inte om det. Jag klär ju mig ganska, ganska bohemiskt, eller hur? Oj, jag har ingen kjolhängare. Jag är en bohem.

(*MmV*, Avsnitt 1, 17:00-17:38)

Här kodväxlar Maria till engelska genom inskott ”sweatbyxas” som kan uppfattas som kodväxling för det har inte etablerats i svenskan. ”Sweatbyxas” följer dock samma konstruktion som ”pyjamabyxas” som kan uppfattas som svenska.

4.1.3 Monolog

Jag analyserar här Marias kodväxling i sina monologiska yttranden i *SH* och *MmV*. Jag börjar med *Svenska Hollywoodfruar* i Tabell 3.

Tabell 3. Kodväxlingstyperna i *SH*, monolog

Kodväxlingstyp	Antal	Andel	Antal ord
engelska inskott i turer på svenska	53	56	74
svenska inskott i turer på engelska	1	1	1
alternering på svenska i engelska turer	1	1	34
alternering på engelska i svenska turer	34	36	145
kongruent lexikalisering	6	6	6
Sammanlagt	95	100	260
Antal ord i monolog			6 703

Tabell 3 visar att Maria använder i sina monologiska yttranden i *SH* nästan helt (92 %) *engelska inskott* eller *alternering på engelska*. Engelska är stark även i ordantal av vilket 84 % består av kodväxling till engelska (219 respektive 260). Kodväxling till svenska sker bara i 2 % av hennes kodväxling i monolog. Det som är särskilt intressant med alla de sex förekomsterna av *kongruent lexikalisering* som Maria använder i *SH* är att de alla sker i hennes monolog. Maria kodväxlar inte mycket i sin monolog för nästan 4 % av hennes tal i ordantal består av kodväxling (260 respektive 6 703).

Tabell 4. Kodväxlingstyperna i *MmV*, monolog

Kodväxlingstyp	Antal	Andel	Antal ord
engelska inskott i turer på svenska	32	65	47
svenska inskott i turer på engelska	0	0	0
alternering på svenska i engelska turer	2	4	37
alternering på engelska i svenska turer	13	27	48
kongruent lexikalisering	2	4	3
Sammanlagt	49	100	135
Antal ord i monolog			6 639

I *MmV* är *engelska inskott* och *alternering på engelska* sammanlagt lika populära i monolog som i *SH* (92 %) (se Tabell 4). Som skillnad till *SH* kodväxlar Maria till svenska i sin monolog i *MmV* bara när hon alternerar på svenska (4 %). Det är igen på plats att nämna att fast det procentuellt ser ut att det finns skillnader mellan serierna i kodväxling till svenska (4 % respektive 2 %) finns det dock två förekomster av det i båda serierna (se Tabeller 3 och 4). Skillnaden är dock det att det finns bara *alternering på svenska* i *MmV* medan i *SH* finns det både *svenska inskott* och *alternering på svenska*. När man betraktar ordantal består 27 % av de kodväxlade orden av *alternering på svenska* i *MmV* (37 respektive 135). I *SH* består 13 % av detsamma (34 respektive 260) (se Tabell 3).

Kongruent lexikalisering i Marias tal i *SH* handlar om verb med två delar och sammansättningar. I (11) är det fråga om en sammansättning som har konstruerats på grund av både svenska och engelska ("vinaccessories"). Exemplet (11) är detsamma som (6) i 4.1 ovan. I (12) visas det ett exempel på Marias *kongruenta lexikalisering* som är ett komplex verb ("hade stagat").

- (11)
(Maria är hemma och visar runt där.)

Till kameran (monolog): Sen har jag lite såna här **vinaccessories**. Men jättefina tofsgrejer som går på vinglasen. Sen är ju såna här saker jätte, jätteviktiga, kristallisk. Tar man ju fram en flaska så den här mitt i rygg. Den här kul, liksom typ ett litet, litet halsband på flaskan.

(SH, Avsnitt 8, 33:19-37:31)

(12)

(Maria och hennes dotter Eva och dotterns arbetskamrat Jake samt assistent Alexandra är i ett hus som de ska inreda.)

Till kameran (monolog): Nej men det här var ju jättekul. Vi visste inte att [Jake] **hade** varit här och **stogat**, av nån orsak hade han inte sagt det. Så han hade varit här och gjort *light staging*. Men det är ju jättekul att han har gjort helt motsatsen över vad jag har nu berättat till [Eva] hemma i morse.

(SH, Avsnitt 1, 37:20-38:29)

Av alla de sex förekomsterna av Marias *kongruenta lexikalisering* i avsnitt 1, 3, 7 och 8 i SH är två verb (som i (12)) och fyra sammansättningar (som i (11)). Det är intressant att Maria använder *kongruent lexikalisering* bara i sin monolog i SH. Hon använder det också bara i monolog i MmV. Där finns det också verb: ett verb med två delar ("bli intimerad") och en med preposition ("hid in").

Det finns också fall i SH och MmV där Maria konstruerar sina egna ord som inte är såväl svenska som engelska. Ibland kommenteras det de här orden i serien genom att föreställa orden på rutan. En sådan konstruktion är "veckliga möte" i (13):

(13)

(Maria och sin man träffar sin arkitekt.)

Till kameran, direkt (monolog): Nej men det är så *insecure* när man ska bygga om och när man har en *contractor* eller liksom arkitekt. Då är det jätteviktigt att man har, att man har kanske **veckliga** möte.

(SH, Avsnitt 1, 32:03-34:07)

Det ligger förmodligen det engelska adjektivet *weekly* bakom Marias konstruktion "veckliga" här. Sådana konstruktioner där Maria utnyttjar ett av sina språk (här engelska) för att bilda ord på ett annat är intressanta med hänsyn till lån och anpassning (se Grosjean 2010 och Mickwitz i 2.3.1).

4.1.4 Dialog

Jag analyserar här Marias kodväxling i sin dialog med andra människor och djur i *SH* och *MmV*. Jag börjar med *Svenska Hollywoodfruar*. Kodväxlingstyperna i Marias dialogiska turer i *SH* presenterar jag i Tabell 5.

Tabell 5. Kodväxlingstyperna i *SH*, dialog

Kodväxlingstyp	Antal	Andel	Antal ord
engelska inskott i turer på svenska	16	46	23
svenska inskott i turer på engelska	3	9	5
alternering på svenska i engelska turer	6	17	35
alternering på engelska i svenska turer	10	28	36
kongruent lexikalisering	0	0	0
Sammanlagt	35	100	99
Antal ord i dialog			3 319

Som det visas i Tabell 5 kodväxlar Maria mångsidigare i sina dialogiska turer än i sina monologiska yttranden (se Tabell 3 ovan). Det kan bero på det att hon pratar med flera personer med olika språkliga profiler i sina dialogiska turer. I sin monolog pratar hon till kameran och på det sättet till den svenska tv-publiken.

Marias kodväxling till svenska (*svenska inskott* och *alternering på svenska*) sker mer i dialog än i monolog i *SH* (se Tabeller 3 och 5). Det kan förklaras helt enkelt genom det att hon pratar svenska (men kodväxlar ibland till engelska) i sin monolog. Marias kodväxling i monolog och dialog i *SH* liknar varandra i det att den frekventaste kodväxlingstypen i båda är *engelska inskott i turer på svenska* (56 % respektive 46 %) (se också Tabell 3 ovan). I båda är den näst frekventaste kodväxlingstypen också *alternering på engelska i svenska turer* (36 % respektive 28 %) (se också Tabell 3 ovan). Den största skillnaden mellan Marias monolog och dialog i *SH* är som jag har diskuterat ovan att Marias kodväxling är mångsidigare i dialog. Men fast Marias kodväxling är mångsidigare i dialog i

SH använder hon inte alls typen *kongruent lexikalisering* i sina dialogiska turer utan bara i sin monolog (se ovan 4.1.3). Det är bara nästan 3 % av Marias tal i dialog som består av kodväxlade ord (99 respektive 3 319) vilket betyder att Maria kodväxlar mer i sin monolog (nästan 4 %) än dialog i *SH* (se också 4.1.3).

Tabell 6. Kodväxlingstyperna i *MmV*, dialog

Kodväxlingstyp	Antal	Andel	Antal ord
engelska inskott i turer på svenska	17	23	27
svenska inskott i turer på engelska	16	22	18
alternering på svenska i engelska turer	13	18	67
alternering på engelska i svenska turer	27	37	168
kongruent lexikalisering	0	0	0
Sammanlagt	73	100	280
Antal ord i dialog			6 764

Som det visas i Tabell 6 skiljer Marias kodväxling i dialog sig märkvärdigt från den i monolog i *MmV*. *Alternering på engelska* är den frekventaste kodväxlingstypen (37 %) här medan den är *engelska inskott* i monolog (65 %) och i serien i allmänhet (40 %) (se Tabell 2 i 4.1.2). *Engelska inskott* är dock den näst frekventaste (23 %) kodväxlingstypen i dialog. *Svenska inskott* är ändå nästan lika frekvent med 22 %. *Alternering på svenska* är också nära de två förenämnda med 18 %. Det finns lika som i *SH* inte *kongruent lexikalisering* i dialog i *MmV*.

Det är intressant att i *MmV* finns det inga *svenska inskott* i monolog (se Tabell 2) utan alla 16 av dem finns i dialog. I *SH* finns det ändå en förekomst av *svenska inskott* i monolog medan i dialog finns det tre sådana inskott (se Tabeller 3 och 5). Skillnaderna mellan monolog och dialog i kodväxlingstyperna är på det sättet större i *MmV* än i *SH*. Det är

ännu dock engelska som dominerar i andel (60 %) och ordantal (70 %) (195 respektive 280) Marias kodväxling i dialog i *MmV* lika som hennes kodväxling i monolog.

4.2 Kodväxlingens funktioner

Som det kommer fram i avsnitt 3.2 som handlar om min metod har jag Berglund (2008) och Grosjean (1982) som modell för min analys. Berglund (2008) är dock inte helt liknande med min undersökning vilket betyder att jag tillämpar min egen modell här också. Jag börjar min analys av kodväxlingens funktioner i Marias tal med Berglunds (2008) och Grosjeans (1982) modeller men sedan ser jag hurdan egen modell jag behöver för att få fram just funktionerna i Marias tal i kategorin *Oklara fall (K)* (avsnitt 4.2.10). Listan över kodväxlingsfunktionerna som jag betraktar i Marias kodväxling på grund av Berglund (2008) och Grosjean (1982) är följande (A–K) (se 2.4.2):

- A) för att specificera samtalspartnern
- B) för att återge på originalspråket
- C) lingvistiskt behov eller lucka i vokabulär
- D) för att föredra ett mer framträdande, lättare ord
- E) fonologiska, lexikaliska och syntaktiska skäl
- F) *triggering*
- G) förtydlighet
- H) för att modifiera budskapet
- I) för att inkludera/utesluta någon till/ur samtalet
- J) för att framhäva (grupp)identitet
- K) oklara fall:
en särskild kommunikationseffekt
öppen (individuella funktioner)

Fast jag betraktar dessa funktioner i min analys betyder det inte att jag hittar alla de här i Marias kodväxling i serierna. Det är också möjligt att Marias kodväxling har andra funktioner än de här vilket jag tar hänsyn till genom att ha en öppen kategori (K) för hennes individuella funktioner. Jag har kombinerat en särskild kommunikationseffekt med individuella funktioner (öppen kategori) i *Oklara fall (K)* där det är svårt att skilja vilken funktion Marias kodväxling har. Jag börjar min analys av funktionerna i Marias kodväxling i serierna med funktionerna i *Svenska Hollywoodfruar*.

Tabell 7. Kodväxlingens funktioner i *SH*

Funktion	Antal	Andel
A för att specificera samtalspartnern	5	4
B för att återge på originalspråket	3	2
C lingvistiskt behov eller lucka i vokabulär	18	14
D för att föredra ett mer framträdande, lättare ord	33	25
E lexikaliska skäl ("betydelse")	21	16
F <i>triggering</i>	5	4
G förtydlighet	4	3
H för att modifiera budskapet	0	0
I för att inkludera/utesluta någon till/ur samtalet	4	3
J för att framhäva (grupp)identitet	5	4
K oklara fall (individuella funktioner)	32	25
"av misstag"	0	0*
"hypotetiska situationer"	5	4*
en särskild kommunikationseffekt	27	21*
Sammanlagt	130	100

*=en del av (K) och 25 %

Som det visas i Tabell 7 använder Maria inte alla funktioner i sin kodväxling som jag har analyserat i hennes tal enligt Berglunds (2008) och Grosjeans (1982) modeller i *SH*. Maria modifierar inte sitt budskap genom att kodväxla i *SH*. Tabellen innehåller antalet och andelen förekomster av kodväxling inom turer, inte antalet turer. Kategorin *Fonologiska, lexikaliska och syntaktiska skäl* förminskas här till *Lexikaliska skäl (E)* i Marias kodväxling för funktionerna inom denna kategori i Marias tal handlar om deras betydelse (semantik). Individuella funktioner i Marias kodväxling i *SH* betyder att hon kodväxlar när hon demonstrerar hypotetiska situationer samt när hon framhäver något i sin kommunikation (en särskild kommunikationseffekt). Jag har kombinerat särskilda kommunikationseffekter i Marias kodväxling med de individuella funktionerna för de är så likadana. Det kommer även fram senare i analysen att andra funktioner liknar sig varandra också.

Maria kodväxlar mest i *SH* för att föredra ett mer framträdande ord (25 %) och för att framhäva något i sitt tal (en särskild kommunikationseffekt) (21 %) som individuell funktion (se Tabell 7). Hon kodväxlar också ofta av lexikaliska skäl i *SH* det vill säga för att ett ords betydelse är lite annorlunda på engelska än på svenska (16 %). Nästan lika ofta kodväxlar hon för att fylla på en lingvistisk lucka (14 %). För att fylla på en lucka i

vokabulär och det att orden har olika betydelse är nära varandra som funktioner vilket betyder att man kan påstå att Maria kodväxlar i *SH* oftast (30 %) för att kunna använda särskilda ord på engelska eller svenska. Det som också stöder ett sådant påstående är att Maria föredrar ett mer framträdande ord i 25 % av sin kodväxling.

I *SH* kodväxlar Maria lika ofta (4 %) för att specificera sin samtalspartner, för *triggering* och för att framhäva sin identitet. Nästan lika ofta (3 %) kodväxlar hon för att förtydliggöra sig själv och för att inkludera eller utesluta någon till eller ur samtalet. Minst (2 %) kodväxlar Maria i *SH* för att återge något på originalspråket.

Jag beskriver de här ovannämnda funktionerna i Marias kodväxling mer i detalj från nästa avsnitt (4.2.1) framåt. Här fortsätter jag med funktionerna i Marias kodväxling i serien *Montazamis med vänner* (se Tabell 8).

Tabell 8. Kodväxlingens funktioner i *MmV*

Funktion	Antal	Andel
A för att specificera samtalspartnern	24	19
B för att återge på originalspråket	0	0
C lingvistiskt behov eller lucka i vokabulär	7	6
D för att föredra ett mer framträdande, lättare ord	34	28
E lexikaliska skäl ("betydelse")	8	7
F <i>triggering</i>	1	1
G förtydlighet	4	3
H för att modifiera budskapet	0	0
I för att inkludera/utesluta någon till/ur samtalet	1	1
J för att framhäva (grupp)identitet	2	2
K oklara fall (individuella funktioner)	41	33
"av misstag"	2	2*
"hypotetiska situationer"	4	3*
en särskild kommunikationseffekt	35	28*
Sammanlagt	122	100

*=en del av (K) och 33 %

Kodväxlingens funktioner skiljer sig från varandra i serierna. I Tabell 8 visas det funktionerna i *MmV* och som det visas där kodväxlar Maria inte för att återge något på originalspråket i *MmV* men hon gör det i *SH*. Fast funktionerna i *MmV* och *SH* skiljer sig från varandra kodväxlar Maria i båda oftast för att föredra ett lättare ord (28 % respektive 25

%) och för att framhäva något i sin kommunikation (en särskild kommunikationseffekt) (28 % respektive 21 %) (se Tabell 7 också). Serierna liknar sig varandra också i det att Maria inte kodväxlar för att modifiera sitt budskap i *MmV* heller.

I *MmV* kodväxlar Maria betydligt mindre för att orden har olika betydelse (lexikaliska skäl) än i *SH* (7 % respektive 16 %). Det finns ett likadant mönster gällande funktionen för att fylla på en lingvistisk lucka (6 % respektive 14 %). Det innebär att Maria kodväxlar mindre i *MmV* för att kunna använda särskilda ord än i *SH* (13 % respektive 30 %). Maria kodväxlar dock ofta i *MmV* lika som i *SH* för att föredra ett lättare ord (28 % respektive 25 %). Det att Maria kodväxlar lite för att kunna använda specifika ord i *MmV* kan bero på det att hon alternerar på engelska och på svenska mer i *MmV* än i *SH* (45 % respektive 38 %) (se 4.1.2). Det vill säga att hennes kodväxlingstyp är oftare *svenska* eller *engelska alternering* än *inskott* i *MmV*. Det betyder att Maria kodväxlar oftare med flera ord i *MmV* än i *SH*.

Maria kodväxlar betydligt mer för att specificera sin samtalspartner i *MmV* (19 %) än i *SH* (4 %) vilket kan bero på det att Maria har flera samtalspartner som pratar svenska istället för engelska i *MmV* än i *SH* och på det sättet är det möjligt för Maria specificera vem hon pratar till genom att kodväxla mellan språken.

Triggering och för att inkludera eller utesluta någon till eller ur samtalet ligger bakom Marias kodväxling minst i *MmV* (1 %) men i *SH* triggerar hon i 4 % av sin kodväxling och inkluderar några i samtal i 3 %. Maria framhäver sin identitet i bara 2 % av sin kodväxling i *MmV* medan i *SH* gör hon det i 4 % (se Tabeller 7 och 8).

Jag har ovan skildrat hurdana funktioner Marias kodväxling har i serierna. I nästa avsnitt börjar jag min analys gällande särskilda kodväxlingens funktioner. Den första funktionen jag beskriver är *för att specificera samtalspartnern (A)*.

4.2.1 För att specificera samtalspartnern (A)

Maria kodväxlar betydligt mer för att specificera sin samtalspartner i *MmV* än i *SH*. I *SH* kodväxlar hon för att göra det i 4 % av sin kodväxling medan i *MmV* gör hon det i 19 % av sin kodväxling (se Tabeller 7 och 8 i 4.2). Som jag har diskuterat ovan (se 4.2) kan den här stora skillnaden mellan serierna bero på det att Maria har flera svenskspråkiga samtalspartner i *MmV* än vad hon har i *SH*.

Exempel (14) är från *MmV*. Där förbereder Maria sig för sin gäst med sin familj. Hon alternerar på engelska först för att tilltala alla, även dem som inte kan bra svenska, till exempel sin man Karl. I det andra fallet här alternerar hon också för prata till alla, speciellt för att svara till sin son Jonas.

(14)

(Maria och sin familj med sin mamma förbereder sig att ta emot deras gäst.)

Till andra (Anna, Karl och sina barn) (dialog): Okej, här kommer jag med flädebär, flädis, flätte. ***This is a Swedish, um, drink, I don't think even you've had it, [Karl].***

Jonas: Can we get a glass?

Anna: Yes, you can.

Till andra (dialog): Nej, vi väntar på, ***no, let's wait for [Petra] to come.***

Någon flicka: What if it gets like hot, warm?

Till henne (dialog): ***Well, she'd better come within a minute.***

Någon flicka: Or else (...)

Till henne (dialog): ***Or else.***

Till kameran, direkt (monolog): Spännande nu få träffa [Petra]. Hon har också fyra barn. Jag tror att hon är kanske inne på sitt andra giftemål, inte för att det spelar någon roll, men eller?

(*MmV*, Avsnitt 4, 13:46-15:05)

Kodväxlingstypen i (14) är *alternering på engelska*. Den andra kodväxlingstypen som Maria använder i serierna för att specificera sin samtalspartner är *alternering på svenska*. Maria använder också *svenska inskott* i *MmV* för att specificera sin samtalspartner.

4.2.2 För att återge på originalspråket (B)

Maria kodväxlar bara i *SH* för att återge på något på originalspråket (se Tabell 7 ovan). Även där gör hon det inte ofta (2 %). Det sker bara i avsnitt 1 och 9. I avsnitt 9 återger Maria det sagda på engelska två gånger (i (15) och (16)):

(15)

(Maria och Karl funderar på sin inredning hemma och ute på inredningsbutiken.)

Till kameran, direkt (monolog): Jag tror inte att [Brad (försäljare)] kunde ha förklarat det så mycket bättre när han sa ”*oh, are you gonna have a Noach’s ark in there?*” Sa jag ”ja, det är det vi vill ha”. Så vårt nya rum tycker jag faller att säga att inte för att nu vara fiantig, det är faktiskt som en ny början, en ny start, en Noaks ark.

(SH, Avsnitt 9, 7:59-12:02)

(16)

(Maria och Karl ska till en restaurang.)

Till kameran, direkt (monolog): Här om dagen [Karl] var ju lite [oklart] på varandra så sa [Karl]: ”*Maria, words doesn’t mean anything, it’s actions*”. Och jag tycker alltid att ord menar mer än *actions*. Så ikväll kommer jag att säga ord med *actions* eller ord och min *action* är min present. Fattar ni?

(SH, Avsnitt 9, 20:33-22:08)

Kodväxlingstypen gällande funktionen återgivandet här är *alternering på engelska i svenska turer*. I det andra fallet finns det också kodväxling av typen *engelska inskott* (”action(s)”) funktionen i vilket visserligen är för att föredra ett mer framträdande ord (mer om den där funktionen i 4.2.4).

Den tredje förekomsten av den här funktionen i SH är (17):

(17)

(Maria och Karl träffar sin arkitekt.)

Till kameran, direkt (monolog): Jag var jätte förvånad när han sa att man ät(...), *you can eat on the pool table*. Jag tänkte ”Gud vad äckligt”, med sånt smul och skit, men då lägger man ju nåt slags plattor där över och så ovanpå där när det ska putsas. Så [Karl] kommer inte äta på poolbordet eller på biljardbordet.

(SH, Avsnitt 1, 32:02-34:02)

Här är det intressant att Maria verkar återge det sagda (vad arkitekten har sagt på engelska) på originalspråket men det som Maria säger är inte (enligt ljudbandet) ordagrant vad försäljaren har sagt. Kodväxlingstypen i återgivandet är också här *alternering på engelska i svenska turer*. Den enda kodväxlingstypen som Maria använder i den här funktionen är *alternering på engelska* förklaringen till vilket är det att alla som Maria citerar (sin man och arkitekten) är engelskspråkiga.

4.2.3 Lingvistiskt behov eller lucka i vokabulär (C)

Maria kodväxlar i *SH* för att fylla på ett lingvistiskt behov i 15 % av sin kodväxling (se Tabell 7 ovan). Men en stor del av förekomsterna (10 förekomster av alla 18) i denna funktion sker i avsnitt 5. I (18) finns det fyra av dem:

(18)

(Maria visar runt i sin temporära garderob som är ett gästrum.)

Till kameran, direkt (monolog): Man kan ju faktiskt säga att jag har ändå en *walk-in closet* fast den blir nu *walk-in* garder(...) eller gästrum. Så vad det gör lite extra mysigt i mitt gästrum så har jag liksom hängt mina finaste väskor. Vissa väskor har jag liksom viskat så lite *casualt* på kuddarna och halsbanden över ställena. Det är ganska mysigt. Jag har ändå en underkläderslåda. Så det ändå är lite, lite ordning fast det är *grazy*.

(*SH*, Avsnitt 5, 27:01-31:16)

Maria verkar behöva alla dessa *engelska inskott* för att kunna kommunicera. ”Walk-in closet” finns bara på engelska. ”Grazy” och ”casualt” beskriver hur Maria känner sig eller hur hon gör något. Man kan också påstå att orden här används på grund av deras betydelse och skulle höra till kategorin *lexikaliska skäl*. Dit kunde de också höra till och det visar att funktionskategorierna här är rörande och har samma egenskaper.

Lingvistiskt behov av orden är mindre i *MmV* än i *SH* (se Tabell 8) men annars framträder den här funktionen på samma sätt i båda serierna. Jag har diskuterat det här ovan i 4.2. Kodväxlingstyperna inom den här funktionen i *SH* och *MmV* är *engelska inskott* (som i (18)), *alternering på engelska* (i *MmV*) och *svenska inskott* (i *MmV*). Situationen där Maria kodväxlar på svenska i *MmV* i den här funktionen är en situation där hon ber sin man att förklara till svenska tv-publiken att han vet vad en nubbe är. I situationen använder Maria ordet ”nubbe” i sina turer på engelska.

4.2.4 För att föredra ett mer framträdande, lättare ord (D)

Den här funktionen är den frekventaste funktionen i Marias kodväxling i *SH*. Den täcker 25 % av hennes kodväxlingsfunktioner i serien (se Tabell 7). Maria föredrar ett mer framträdande eller lättare ord i alla andra avsnitt i *SH* än i avsnitt 5. Den allra frekventaste funktionen är i avsnitt 2 där Maria kodväxlar för att föredra ett lättare ord i sju förekomster.

(19)

(Familjen firar farsdag över middag.)

Till kameran, direkt (monolog): Jag lämnade min familj i två och en halv månad och jag lämnade honom med *construction*, med en känsla att jag varit borta. *He is great*, verkligen, *a stand-up kind of guy*. Och vilken kvinna känner sig inte lycklig över att ha en man: *"I need you, come home"*, du vet. Nä, *love it*.

(SH, Avsnitt 2, 18:39-20:09)

Kodväxlingstypen här i (19) är *engelska inskott i turer på svenska* gällande föredragning. "Construction" är möjligen ett lättare ord för Maria att föredra på engelska än svenska eftersom hon kanske är van vid att prata om renoveringen i sitt hus på engelska med sin familj. "A stand-up kind of guy" är ett visst sätt att beskriva någon och det är möjligt att det är lättare för Maria att föredra det på engelska. Det här handlar om uttryckets betydelse och kunde också höra till *lexikaliska skäl*. Det här fallet visar ännu en gång hur rörande dessa kategorier är.

Att föredra lättare ord sker nästan lika ofta i serierna (25 % respektive 28 %) och dess bruk är liknande i båda serierna. Maria föredrar dock lättare ord i varje avsnitt av *MmV*. Kodväxlingstyperna inom den här funktionen i *SH* och *MmV* är *engelska inskott*, *alternering på engelska*, *svenska inskott* och *kongruent lexikalisering*. Maria använder *svenska inskott* för att föredra lättare ord bara i *MmV* och båda förekomsterna är likadana. I båda situationerna hänvisar hon till sin mamma på svenska på engelska turer när hon pratar till henne ("mamma") eller om henne ("mormor").

4.2.5 Lexikaliska skäl (E)

Att kodväxla för att ha ett ord av särskild betydelse (16 %) är nästan lika populär i Marias tal i *SH* som att fylla på ett lingvistiskt behov (14 %) (se Tabell 7 i 4.2). Som jag har diskuterat ovan (se 4.2) är den här kategorin nära andra kategorier också. Lexikaliska skäl är bakom Marias kodväxling mest i avsnitt 1 i *SH*, sammanlagt sju gånger. I (20) presenterar jag ett fall:

(20)

(Maria pratar om och visar sin bok.)

Till kameran (monolog): Min egen bok. Vi firar alla årsdag eller alla högtidsdagarna i, som finns under året. Och sen firade mig och [Alicia]. Och det är jätteviktigt att veta att ja, vi hade så himla kul. Vi var *best friends forever* i ett år. Det blev helt enkelt för mycket. Det

blev för intensivt. Jag förlorade min kontroll, jag kunde liksom inte riktigt bestämma över mig själv, det tog helt enkelt över mitt liv att vara vän med henne och det var mycket personer runt om mig som blev lidande.

(*SH*, Avsnitt 1, 27:18-28:44)

Här använder Maria uttrycket ”best friends forever” för det kanske har en djupare betydelse för henne än svenska motsvarigheter. Kodväxlingstypen här är *engelska inskott i turer på svenska*.

Lexikaliska skäl är likadana i *MmV* också. Maria använder ord för deras betydelse dock betydligt mindre i *MmV* (7 %) än i *SH* vilket jag har diskuterat ovan i 4.2. Lexikaliska skäl i *MmV* handlar också om ordens betydelse som ”happy birthday” och ”Mr. President” i (21):

(21)

(Maria och familjen samt gäster firar sonens födelsedag.)

Till kameran, direkt (monolog): Marilyn Monroe attityd när man sjunger *happy birthday* vet vi ju alla, kom igen. Det där heta ”*Mr. president*”. Jätte, jättekul. Men sen jag så tyckte hur [Katrina] sjöng lite så som för [Jonas].

(*MmV*, Avsnitt 6, 4:11-5:27)

Kodväxlingstyperna inom den här funktionen i *SH* och *MmV* är *engelska inskott*, *alternering på engelska* och *kongruent lexikalisering*. Maria använder *kongruent lexikalisering* i den här funktionen bara i avsnitt 5 i *MmV*.

4.2.6 Triggering (F)

Triggering sker inte ofta i Marias kodväxling i *SH* (4 %) (se Tabell 7 i 4.2). I (22) presenteras det ett fall av *triggering* i Marias kodväxling i *SH*.

(22)

(Maria och Cecilia är i restaurangen.)

Cecilia till Maria: Vet du, Maria. Jag vill ge dig din present.

Till Cecilia (dialog): Men säg nu, är det här nånting (...)?

Cecilia till Maria: Nej, det är bara jätte, jätte, jättebra. Du ska komma med en sån här.

Till Cecilia (dialog): Ja (...)

Cecilia till Maria: Jag ska ge den till vem som helst av mina kompisar.

Till Cecilia (dialog): Det är ingenting förbjudit, konstigt man ska (...)?

Cecilia till Maria: Nej, det är inte konstiga saker. Okej, så här är det. Jag tycker att du ska ta hand din man and *handcuff him, just a little bit*.

Till Cecilia (dialog): Ja, det gör vi. *And then what happens?*
 Cecilia till Maria: Det är jättekul. *This all the romance after [oklart] that you can cook.*
 Till Cecilia (dialog): Oh, yes. *That is great!*
 Cecilia till Maria: Isn't it so nice?
 Till Cecilia (dialog): Och det kom, en jättebra present.
 (SH, Avsnitt 7, 5:22-7:07)

Det som är intressant i (22) är att Cecilias kodväxling som sker till exempel på rader sju och åtta mellan svenska och engelska verkar triggera samma kodväxling i Marias tal. Markering (...) betyder att någon avbryter talaren.

Triggering förklarar inte lika mycket Marias kodväxling i *MmV* än vad det gör i *SH* (1 % mot 4 %). Den där 1 % formuleras av ett enskilt fall där det att *triggering* ligger bakom kodväxlingen är vagt (23):

(23)
 (Maria berättar om dagen och dagens gäster till sina barn.)
 Till sina barn (dialog): Okej, nu kommer gästerna ikväll. En är en *lady or girl, her name is* [Kristina].
 (*MmV*, Avsnitt 1, 12:07-13:22)

Här triggerar Marias egen letande efter ord "lady" hennes *engelska alternering* "her name is". Kodväxlingstyperna här är *engelska inskott* och *alternering på engelska*. I tillägg till de där kodväxlingstyperna finns det *kongruent lexikalisering* inom den här funktionen i *SH*.

4.2.7 Förtydlighet (G)

I *SH* finns det bara ett avsnitt där Maria kodväxlar för att tydliggöra sitt budskap (24). Det är avsnittet nummer tre och där översätter Maria ingredienser först från engelska till svenska ("parsley" – "persilja") och sedan från engelska till svenska i till exempel "ginger" – "ingefära".

(24)
 (Maria och hennes son befinner sig i köket och testar en grön dryck.)
 Till kameran (monolog): Um, parsley, *persilja*, spenatas, lemons, *ginger* vilket säkert är ingefära kanske, gröna äpplen och *celery*. Jag kommer att inte ha selleri utan jag kommer att ha *kale*, kale. Det är jätte, jätte, ganska äckligt, um, men den kommer att ligga så pass på den här.

(SH, Avsnitt 3, 24:29-28:24)

Här översätter Maria ingredienser för drycken från engelska till svenska vilket tydliggör hennes budskap. Kodväxlingstyperna här är *svenska* och *engelska inskott*.

Förtydlighet har samma andel av funktionerna i SH och MmV (3 %). Den här funktionen uppstår i MmV på liknande sätt som i SH. Kodväxlingstyperna inom den här funktionen i SH och MmV är de ovannämnda *svenska* och *engelska inskott* i SH och *svenska* och *engelska inskott* samt *alternering på engelska* i MmV. Fallet (25) där Maria alternerar på engelska för att översätta ett svenskt ord till engelska är intressant för hon (och hennes dotter Eva som pratar samtidigt i situationen) tydligt översätter ordet ”pruta”.

(25)

(Barnen lär sig hur man uttalar ”pruta”).

Jonas: How do you say bargain?

Till Jonas (med Eva) (dialog): Pruta.

Stina: Prutta.

Till sina barn (med Eva) (dialog): Nej, prutta *means fart*.

Stina: It does?

Till sina barn (dialog): *Yeah, so you have to say* pruta.

Stina: What are you saying?

Till Stina (dialog): *What do you say? Say it*.

Stina: No.

Jonas: Pruta.

Till Jonas (dialog): *No, I don't talk like that, pruta, pruta*.

Alla: Pruta.

Jonas: Prutta, prutta.

Till sina barn (dialog): Ni ska till väg nu, stick.

Barn: Hejdå!

Till sina barn (dialog): Hejdå.

(MmV, Asvnitt 2, 4:26-4:49)

Exempel (25) visar också att Maria lär svenska till sina barn som i den här situationen är Eva, Stina och Jonas.

4.2.8 För att inkludera/utesluta någon till/ur samtalet (I)

Maria kodväxlar för att utesluta någon ur samtalet i en situation i avsnitt 1 i SH vilket utgör 3 % av hennes kodväxling i serien. Även i denna situation är det inte helt klart att Maria vill utesluta någon (26):

(26)

(Maria och andra är färdiga med inredningen.)

Till andra (dialog): Oh ja, *that looks great!* Ja, *perfect!*

Till kameran, direkt (monolog): Jag är jätteglad att [Eva] tog över den här biten och hon väldigt stark och smart och arbetsmyrig, precis som vi är i vår familj.

Till andra (dialog): *Okay, come! Let's go. Let's go and eat dinner.*

(SH, Avsnitt 1, 39:53-40:10)

Här tilltalar Maria sin dotter Eva och assistent Alexandra med svenska ("ja"). Engelska talar hon här dock för att inte helt utesluta sin dotters arbetskamrat Jake som inte talar svenska. Här handlar det alltså inte helt om att utesluta någon ur samtalet.

Det finns en situation i avsnitt 10 av SH där Maria skulle vilja inkludera sin familj i samtalet när hon skojar på svenska (27):

(27)

(Familjen förbereder sig för att resa till Sverige.)

Till andra (dialog): Det här säger jag *in Swedish*.

Jonas: Nej.

Till andra (dialog): Det var en gång en jättetrött gris (...)

Någon flicka: Yeah?

Till andra (dialog): Och så åkte han till Sverige, till England och så blev han pigg.

Eva: What does pigg mean again?

Jonas: Can you say it in English?

Till Jonas (dialog): *Yes, there was once a tired pig, like **pigg**, then he went to England and he got pigg because he is a pig.*

(SH, Avsnitt 10, 32:06-35:04)

Här använder Maria både *engelska inskott* och *svenska inskott* för att inkludera sin familj i sin skoj men det lyckas inte för familjen inte förstår ordet "pigg". Genom att säga "in Swedish" på engelska bjuder hon alla i sin familj till sin skoj. Här är transkribenten tvungen att kalla en talare "någon flicka" för två av Marias döttrar ser och hör så likadana ut att det ibland är svårt att skilja dem från varandra.

I *MmV* inkluderar Maria någon till samtalet bara en gång genom att kodväxla vilket utgör 1 % av hennes kodväxling. Det enda fallet där funktionen i kodväxlingen är att inkludera någon till samtalet är (28):

(28)

(Familjen är i sonens rum på hans födelsedag.)

Till Tina (dialog): Vilken tårta, [Tina]. *Let's bring this down and have some fun.*

Karl: Yeah.

Till Jonas (dialog): *We'll bring the presents down, so hurry.*

(*MmV*, Avsnitt 6, 15:05-15:11)

Här använder Maria *alternering på engelska* för att alla (Marias man Karl också) skulle förstå. Tina här är en av Marias döttrar. Kodväxlingstyperna inom den här funktionen i *SH* och *MmV* är *engelska inskott* och *alternering på engelska*.

4.2.9 För att framhäva identitet (J)

Det är möjligt att visa sin identitet genom kodväxling (se Mahootian 2005 i 2.3.3). Maria framhäver gruppidentitet som en av de svenska hollywoodfruarna fyra gånger av alla fem gånger där hon kodväxlar för att framhäva identitet i *SH*. Tre av dessa förekomster sker i avsnitt 2, ett exempel på vilka är (29):

(29)

(Middagen hos Cecilia fortsätter.)

Cecilia till andra: Jag vill inte ha nån man, när jag tycker att ha sex eller *make love*.

Till Cecilia (dialog): Du vill ha en man men inte halvmän, det behöver du väl inte.

Cecilia: Nej, ja exakt. Det var bra sagt, Maria.

Till kameran, direkt (monolog): Alla kvinnor behöver en stark man som håller om dig och liksom är den tryggheten och är snäll och vänlig. Så jag tycker, "[Cecilia], ***you know what girlfriend, if you wanna swear and cast, you do it***". Och äter man bomullsdust i eftermån, kom igen. Då ska man ju kunna få lite *slack*.

(*SH*, Avsnitt 2, 33:48-35:09)

Här framhäver Maria gruppidentitet mellan hollywoodfruar genom att "ge tips" till Cecilia och alternera på engelska i sin monolog på svenska. Gruppidentiteten här kunde också beskrivas som amerikaskor men Cecilia kommer ursprungligen från Norge vilket gör det omöjligt.

Maria framhäver också sin identitet på tv-branschen en gång i *SH* (30):

(30)

(Maria och assistent Alexandra öppnar fanpost.)

Till kameran, direkt (monolog): Jag är så duktig och snabb när det gäller att fiska upp ord och bara skjuta ut dem och sen säga en hälsning. "Hej, Kalle. Det här är Maria och jag önskar dig världens bästa resa nu när du ska åka till Tanzania." Vi ingriper hur duktig du nu är och spendera där, du ska vara där (...) [bilden spolas] Nej, så här kan det bli ibland. Men oftast bara, ***I nail it through***.

(SH, Avsnitt 8, 4:05-7:54)

Här alternerar Maria på engelska för att visa och framhäva det att hon faktiskt kan reagera snabbt framför kameran vilket möjligen behövs när man filmas i reality tv-serier som *Svenska Hollywoodfruar* och *Montazamis med vänner*.

I *MmV* framhäver Maria sin identitet som tvåspråkig i (31). Hon framhäver sin identitet som medlem i hennes familj samt som tvåspråkig med *engelska inskott*.

(31)

(Den första gästmiddagen är slut.)

Till kameran (monolog): Jag tror att mina gäster idag, mina två första premier gäster, jag tror att de tyckte att det var kul att få titta in i *the life of the Montazamis*. Jag önskar att [Karl] också var här men jag tror att de, de hade en kul kväll och så tänker att det här var ju udda men vi har gjort det nu och det var faktiskt väldigt trevligt.

(*MmV*, Avsnitt 1, 41:35-41:57)

Maria framhäver också sin svenska identitet genom att skåla på svenska i *MmV*. Där tar hon också hänsyn till sina svenska gäster med inskottet ”skål”. Kodväxlingstyperna inom den här funktionen i *SH* och *MmV* är *alternering på engelska* samt *svenska* och *engelska inskott*.

4.2.10 Oklara fall (K)

De individuella funktionerna i Marias kodväxling i *SH* gäller kodväxling för att demonstrera hypotetiska situationer. Maria kodväxlar i serien också för att framhäva något i sitt tal. Hypotetiska situationer finns inte ofta i Marias tal i *SH* (4 %) (se Tabell 7 i 4.2) medan framhävnings sker ofta (21 %). De hypotetiska situationerna är situationer där Maria demonstrerar vad hon eller någon annan möjligen kommer att säga på engelska. Ett exempel av en sådan demonstration är (32). Här pratar Maria om sina stövlar och hur man kanske kommer att kommentera dem. Kodväxlingstypen här är *alternering på engelska*.

(32)

(Maria visar runt i sin (temporära) garderob som är ett gästrum.)

Till kameran, direkt (monolog): Det är kul att se vad folk kommer att säga om mina stövlar. ”*Well, you’ve got some big boots, m’am!*” Sånt då blir man ju olycklig direkt.

(*SH*, Avsnitt 5, 27:01-31:16)

Oklara fall i *MmV* handlar om att demonstrera hypotetiska situationer men också i två fall kodväxling av misstag. Ett sådant fall där Maria kodväxlar av misstag är (33) där Maria bakar en tårta med sin man för deras sons födelsedag. Maria har skojat Karl om att de inte har en elvisp för att laga grädde.

(33)

(Maria och sin man fortsätter att baka.)

Karl: Oh, now you're me telling about that?

Till Karl (dialog): *Yeah, I thought you could warm it up there and then do this one. Oh, my god, look, [Karl]. [Karl], you wanna do a layer?*

Karl: Yeah.

Till Karl (dialog): *Yeah, you can do the next vanilla.*

Karl: Okay.

Till Karl (dialog): *So then I can take a picture and show Nicholas. **Så att**, do you like dry edges?*

Karl: No.

Till Karl (dialog): *Everything you don't like, [Karl]?*

Karl: Well, let me do it!

Till Karl (dialog): *Nobody likes a dry edge.*

(*MmV*, Avsnitt 6, 5:37-6:08)

Här verkar Maria alternera till svenska av misstag eftersom hon tidigare har pratat engelska med sin man och sedan helt plötsligt kodväxlar hon till svenska. Det som hon säger på svenska kunde hon lika bra säga på engelska. Alternering här handlar bara om två ord vilket också stöder på det att Maria kodväxlar av misstag. Hon växlar snabbt tillbaka till engelska.

Kodväxlingstyperna inom de individuella funktionerna (hypotetiska situationer och misstag) i *SH* och *MmV* är *alternering på engelska och svenska*. Maria använder också *engelska inskott* i hypotetiska situationer. I de där situationerna alternerar Maria bara på engelska medan av misstag alternerar Maria på båda språken. I tillägg till de där två individuella funktionerna handlar *Oklara fall* i *MmV* ofta (28 %), lika som i *SH* (21 %, se Tabeller 7 och 8), om olika fall av framhävnings (en särskild kommunikationseffekt) som i (34):

(34)

(Familjen förbereder sig för att åka till USA.)

Karl (till Maria): Maria, what did you put in these bags? My god, what is in here? Bricks?

Till Karl (dialog): *You're so strong, and yes, **det är kanelbullar**.*

Till kameran, direkt (monolog): Allt blir emot sitt slut. Var det sen vad man vill eller inte? Vad gör man? Man tackar för den tiden man har haft, man lägger den i sitt minne och man kommer alltid, alltid bevara det nära sitt hjärta.

Jonas: [Oklart.]

Till andra (dialog): [Tina]!

(*MmV*, Avsnitt 6, 39:57-40:21)

Här specificerar Maria antingen kameran (dvs. svenska tv-tittare) som den andra samtalspartnern i diskussionen eller framhäver vad väskan faktiskt innehåller. Det att (34) kunde också höra till kategorin *för att specificera samtalspartner* (se 4.2.1) är ännu ett exempel på hur svårt det är att dra linjer mellan olika funktionskategorier. Kategorin *En särskild kommunikationseffekt* (framhävning) är här en del av *Oklara fall (K)* med de individuella funktionerna ”av misstag” och ”hypotetiska situationer”. Det beror på det att även om det är klart att Maria framhäver något i sitt tal är det inte klart att sådana fall inte skulle höra till någon annan funktionskategori (jfr (34)). Kodväxlingstyperna inom framhävning i *SH* och *MmV* är *alternering på engelska* och *på svenska*, *engelska inskott* och *svenska inskott*.

Två gånger (en gång i båda serierna) kodväxlar Maria också för att byta ämnet, till exempel i avsnitt 9 i *SH* där hon vill fråga sin svenskspråkiga gäst Annina som också är en av hollywoodfruarna vad hon vill dricka och använder svenska inskott ”personlig fråga” för att leda till frågan. I det andra fallet kodväxlar Maria i sin monolog på svenska till engelska med inskott ”alright” i avsnitt 2 i *MmV* för att indikera ämnesbyte.

4.3 Sammanfattning av kodväxlingens funktioner

Här sammanfattar jag analysen ovan gällande kodväxlingens funktioner i Marias tal i serierna. Jag resonerar kring olika förklaringar som kan stå bakom funktionerna Maria använder. Jag kallar de här förklaringarna för *faktorer* (se faktorer i språkval av Berglund 2008 i 2.4.1). Jag beskriver bland annat hurdan språklig identitet Maria verkar ha enligt serierna. Till slut presenterar jag en möjlig förklaringsmodell för de här olika funktionerna. Det är dock bra att komma ihåg att man inte kan påstå något definitivt om skäl till någons kodväxling. Individen bestämmer själv redan det vad hen räknar som kodväxling (Seidlhofer 2011:72–73). Modellen är också enkel och fungerar samtidigt som sammanfattning av kodväxlingens funktioner analyserade ovan. Serierna visar också en avgränsad

del av Marias tal och det är inte möjligt att dra några allmänna konklusioner om Marias verkliga språkbruk på grund av serierna.

Jag har redan ovan i 4.2 och 4.2.1 föreslagit att Maria kodväxlar betydligt mer *för att specificera sin samtalspartner* (A) i *Montazamis med vänner* än i *Svenska Hollywood-fruar* eftersom hon pratar med flera svenskspråkiga personer i *MmV*. Personen som Maria pratar med verkar vara den viktigaste orsaken bakom Marias kodväxling för att specificera sin samtalspartner. Den här funktionen använder Maria både i sin monolog och i dialog i båda serierna. När det sker i monolog specificerar Maria svenska tv-publiken som sin samtalspartner.

Funktionen *för att återge på originalspråket* (B) verkar bero mest på situationen där det kan användas. Situationen där att Maria kan återge något på ett annat språk är sådan där andra talare förstår båda språken och Maria berättar något som har hänt. Den här funktionen finns bara i *SH* och där i monolog.

I *lingvistisk lucka* (C), *att föredra ett lättare ord* (D) och *lexikaliska skäl* (E) verkar topik (eller tema) också vara orsaken bakom funktionerna. I alla dessa tre behöver Maria ord på ett annat språk och behovet för ord kommer från temat som hon pratar om. Berglunds (2008) informant (som dock är ett barn) kodväxlar också enligt vissa teman (se 2.4.2). De här funktionerna finns i båda serierna i både monolog och dialog.

Triggering (F) i sin tur verkar bero på personen Maria pratar med samt topik. Personen påverkar på det sättet att om den andra personen kodväxlar kodväxlar Maria också (som i (22) i 4.2.6). Topik ligger bakom Marias *triggering* på det sättet att om hon tidigare har använt något ord på ett annat språk fortsätter hon om samma tema på samma språk. *Triggering* sker i både i dialog och monolog i *SH* men bara i dialog i *MmV* vilket beror på det att det sker bara en gång i *MmV*.

Det om Maria kodväxlar för *förtydlighet* (G) beror på personen hon pratar med. I de fall där hon översätter ord till ett annat språk pratar hon med personer som hon kan tänka behöva översättningen. Det sker både i monolog och dialog i *MmV* men bara i monolog i

SH eftersom det sker bara en gång där. När Maria översätter i sin monolog tänker hon troligen på den svenska tv-publiken som ”person” hon pratar med. En annan funktion som beror på personen Maria pratar med är *för att inkludera eller utesluta någon till eller ur samtalet* (I). Den beror så klart på personen att den ligger bakom Marias kodväxling bara i dialog i båda serierna.

Som *Oklara fall* (K) finns det individuella funktioner (hypotetiska situationer och misstag) och framhävnings. Bakom det att Maria demonstrerar hypotetiska situationer verkar det ligga situationen på liknande sätt som när hon återger något på originalspråket (B). Hon pratar om någon sådan situation där hon kan föreställa sig vad någon annan kunde säga i den. De hypotetiska situationerna förekommer i monolog och dialog i båda serierna.

Maria kodväxlar av misstag bara i *MmV*. Det är svårt att säga vad som ligger bakom dessa misstag på grund av det att de är misstag. Men de sker i dialog. Det betyder dock inte nödvändigtvis att det skulle finnas något samband mellan misstag och dialogiska turer. Det finns så få förekomsterna av misstag i Marias kodväxling att det inte går att dra ett sådant direkt samband.

Maria kodväxlar i båda serierna mycket för att framhäva något i sitt tal som är en särskild kommunikationseffekt i hennes tal. Två gånger (en gång i båda serierna) kodväxlar hon även för att byta ämnet (se 4.2.10 ovan). Det sker i monolog och i dialog. Topiken verkar vara bakom dem eftersom Maria byter temat hon pratar om genom att kodväxla där.

Det att Maria framhäver något i sitt tal verkar ske enligt topik. Maria framhäver vad hon tycker om något tema genom att kodväxla. Framhävnings förekommer i monolog och dialog i båda serierna.

I Tabell 9 visas det vilka faktorer som verkar ligga bakom vilken funktion i Marias kodväxling. När det gäller serierna som faktorer finns det bara sådana funktioner listade med dem som finns bara i den där serien. Om funktionen finns i båda serierna listas det inte i tabellen. På det sättet är det möjligt att se hur serien påverkar förekomsten av funktioner

dvs. hur serierna skiljer sig i funktionerna. Detsamma gäller monolog och dialog som faktorer.

Tabell 9. Förklaringsmodellen för funktionerna i Marias kodväxling i *SH* och *MmV*

Faktor	Funktion
Person	För att specificera samtalspartnern (A) <i>Triggering</i> (F) För att inkludera eller utesluta någon till eller ur samtalet (I) För att framhäva identitet (J)
Situation	För att återge på originalspråket (B) För att framhäva identitet (J) Oklara fall (K): Individuell funktion: "hypotetiska situationer"
Topik	Lingvistisk lucka (C) För att föredra ett lättare ord (D) Lexikaliska skäl (E) <i>Triggering</i> (F) För att framhäva identitet (J) Oklara fall (K): En särskild kommunikationseffekt: "För att byta ämnet" Oklara fall (K): En särskild kommunikationseffekt: "För att framhäva"
Monolog	För att återge på originalspråket (B)
Dialog	För att inkludera eller utesluta någon till eller ur samtalet (I) Oklara fall (K): Individuell funktion: "av misstag"
<i>Svenska Hollywoodfruar</i>	För att återge på originalspråket (B)
<i>Montazamis med vänner</i>	Oklara fall (K): Individuell funktion: "av misstag"
Engelska inskott	Lingvistisk lucka (C) För att föredra ett lättare ord (D) Lexikaliska skäl (E) <i>Triggering</i> (F) Förtydlighet (G) För att inkludera/utesluta någon till/ur samtalet (I) För att framhäva identitet (J) Oklara fall (K): Individuell funktion: "hypotetiska situationer" Oklara fall (K): En särskild kommunikationseffekt: "För att framhäva" Oklara fall (K): En särskild kommunikationseffekt: "För att byta ämnet"
Alternering på engelska	För att specificera samtalspartnern (A) För att återge på något på originalspråket (B) Lingvistisk lucka (C) För att föredra ett lättare ord (D) Lexikaliska skäl (E) <i>Triggering</i> (F) Förtydlighet (G) För att inkludera/utesluta någon till/ur samtalet (I) För att framhäva identitet (J) Oklara fall (K): Individuell funktion: "av misstag" Oklara fall (K): Individuell funktion: "hypotetiska situationer" Oklara fall (K): En särskild kommunikationseffekt: "För att framhäva"
Svenska inskott	För att specificera sin samtalspartner (A) Lingvistisk lucka (C) För att föredra ett lättare ord (D) Förtydlighet (G) För att framhäva identitet (J) Oklara fall (K): En särskild kommunikationseffekt: "För att framhäva" Oklara fall (K): En särskild kommunikationseffekt: "För att byta ämnet"
Alternering på svenska	För att specificera sin samtalspartner (A) Oklara fall (K): Individuell funktion: "av misstag" Oklara fall (K): Individuell funktion: "hypotetiska situationer" Oklara fall (K): En särskild kommunikationseffekt: "För att framhäva"
Kongruent lexikalisering	För att föredra ett lättare ord (D) Lexikaliska skäl (E) <i>Triggering</i> (F)

Det intressantaste med kodväxlingstyperna inom de olika funktionerna i Marias kodväxling (se Tabell 9 och 4.2.1 – 4.2.10) är att Maria använder *kongruent lexikalisering* bara när hon söker ord ((D) och (E) eller när hennes kodväxling triggeras av något (F)). Det betyder att Maria ibland utnyttjar båda språken samtidigt när hon behöver ord. Det som också är viktigt här är att den enda kodväxlingstypen som Maria använder i alla funktionerna är *alternering på engelska*. Det är ännu ett bevis på det att hon kodväxlar mer på engelska än på svenska i serierna (se 4.1.2).

Maria verkar framhäva sin identitet (J) genom kodväxling i serierna på grund av topik, person och situation (se Tabell 9). Topiken verkar påverka på det sättet att om temat Maria pratar om gäller hennes identitet kan hon framhäva det genom att kodväxla. Det sker när hon pratar om sin familj och om svenska hollywoodfruar samt när hon berättar hur duktig hon är på att filma (se 4.2.9). Personerna hon pratar med verkar också påverka Marias framhävnings av sin identitet. När de andra hollywoodfruarna är på plats kan Maria berätta hur de som grupp känner. Situationen påverkar en gång på det sättet att när familjen ska skåla, skålar Maria på svenska. Framhävnings sker både i monolog och i dialog i serierna.

Identiteterna som Maria framhäver i serierna är hennes språkliga identitet som tvåspråkig, hennes identitet som medlem i sin familj samt som en av de svenska hollywoodfruarna. Hon framhäver eller visar sin tvåspråkiga identitet redan i det att hon pratar två språk i serierna och i det att hon kodväxlar mellan dem. Maria utnyttjar det som Fuller (2007), Mahootian (2005), Berglund (2008) och Grosjean (1982 och 2010) håller möjligt (se 2.3.3 och 2.4.2): hon visar sin identitet genom sitt språkbruk. Marias kodväxling visar sin tvåspråkiga identitet i serierna också för Thomason (2008), Cook (2008) och Grosjean (2010) håller kodväxling som möjlig varietet eller kommunikationsstrategi för tvåspråkiga (se 2.3.1, 2.4 och 2.4.2).

Maria kodväxlar en gång i *MmV* till engelska när hon pratar om sin familj i monolog och genom det framhäver hon att hon är en del av sin engelskspråkiga familj. Maria framhäver att hon är en av de svenska hollywoodfruarna genom att berätta hur de som grupp känner om något samt genom att ge tips till de andra fruarna. En gång framhäver hon även det att hon hör till tv-branschen (se 4.2.9).

5 Resultat och diskussion

Här återkommer jag till mitt syfte, material och metod i den här undersökningen och presenterar mina resultat genom att svara på mina forskningsfrågor. Jag föreslår också vidare forskning kring individens kodväxling i reality tv-serier. Jag börjar med att svara på mina forskningsfrågor.

Mina forskningsfrågor var följande:

- 1) Hurdan är kodväxlingen som individen använder i svenska reality tv-serier?
- 2) Vilka är kodväxlingens funktioner i individens tal i serierna?
- 3) Hur visas individens språkliga identitet i serierna?

Med hänsyn till den första frågan, sker Marias kodväxling mest från svenska till engelska i *SH* och *MmV*. Det vilja säga att hon kodväxlar mer på engelska än på svenska i serierna. De kodväxlingstyperna som Maria använder mest i serierna är *engelska inskott* och *alternering på engelska* både i förekomster (73 %) och ordantal (290 eller 70 %) (se Tabell 1 i 4.1.2). Det finns ändå skillnader mellan serierna i Marias användning av kodväxlingstyper. I *MmV* använder Maria mer svenska (*inscott* och *alternering*) än i *SH* (25 % respektive 8 %) (se 4.1.2) vilket är intressant eftersom i *MmV* bor Maria i Sverige i tre veckor med sin familj. Där träffar hon visserligen flera svenskspråkiga än i USA (i *SH*). Kodväxlingen utformar dock bara nästan 4 % (i *SH*) och 3 % (i *MmV*) av allt Marias tal i serierna i ordantal (se 4.1.2).

Jag har också analyserat monolog och dialog i Marias tal gällande kodväxling. I *SH* kodväxlar Maria mångsidigare i sina dialogiska turer än i sina monologiska yttranden vilket kan bero på det att hon pratar med flera personer med olika språkliga profiler i sina dialogiska turer (se 4.1.4). Hon kodväxlar mer på svenska än engelska i dialog i *SH*. I *MmV* använder Maria också mer svenska i dialog och hon även använder *svenska inscott* bara i

dialog i serien (se 4.1.4). Engelska dominerar dock Marias kodväxling i monolog och dialog i båda serierna.

Fråga två gäller kodväxlingens funktioner. De skiljer sig från varandra i serierna till exempel där att Maria inte kodväxlar för att återge något på originalspråket i *MmV* men gör det i *SH*. Hon kodväxlar dock i båda serierna oftast för att föredra ett lättare ord (28 % respektive 25 %) och för att framhäva något i sin kommunikation (en särskild kommunikationseffekt) (28 % respektive 21 %). Serierna liknar sig varandra också i det att Maria inte alls kodväxlar för att modifiera sitt budskap i dem.

Maria kodväxlar mindre i *MmV* för att kunna använda särskilda ord än i *SH* (13 % respektive 30 %). Maria kodväxlar dock ofta i *MmV* lika som i *SH* för att föredra ett lättare ord (28 % respektive 25 %). Det att Maria kodväxlar lite för att kunna använda specifika ord i *MmV* kan bero på det att hon alternerar på engelska och på svenska mer i *MmV* än i *SH* (45 % respektive 38 %) (se 4.1.2). I *MmV* kodväxlar Maria också betydligt mer för att specificera sin samtalspartner i *MmV* (19 %) än i *SH* (4 %). Det kan bero på det att i *MmV* har Maria flera svenskspråkiga samtalspartner i *MmV* än i *SH* och på det sättet är det möjligt för Maria att specificera vem hon pratar till genom att kodväxla mellan språken.

De färdiga kategorierna för kodväxlingsfunktionerna som jag har använt som utgångspunkt för min analys kom från Grosjean (1982 och 2010) och Berglund (2008). I materialet uppstod det dock andra funktioner i tillägg till dem och några funktioner var svåra att sätta till någon enskild kategori eftersom kategorierna liknade varandra så mycket. På grund av mina resultat har jag föreslagit en förklaringsmodell för kodväxlingens funktioner i reality tv-serier som tar hänsyn till kontexten kring själva kodväxlingen, kodväxlingstyper och skillnader mellan monologiska yttranden och dialog. Jag presenterar den i 4.3 ovan.

Gällande fråga nummer tre om Marias språkliga identitet i serierna, visar de båda serierna Maria som tvåspråkig för hon använder båda språken och hon kodväxlar mellan dem i båda serierna. Enligt bland andra Myers-Scotton (2002), Mahootian (2005), Fuller (2007), Thomason (2008), Cook (2008) och Grosjean (2010) är kodväxling en möjlig

varietet eller kommunikationsstrategi för tvåspråkiga. Det att det är svårt att definiera och sätta kriterier för tvåspråkighet lämnar rum för individuella sätt att visa det och för olika kriterier i olika undersökningar (se 2.1).

Det kommer fram i min undersökning att man även kan kodväxla när man talar med andra som inte pratar det andra språket. Informanten i undersökningen, Maria, kodväxlar från engelska till svenska i några situationer där hon pratar med någon som inte kan (åtminstone mycket) svenska. Ett exempel av en sådan situation (5) är den där Maria lagar jus med sin son (se 4.1):

- (5)
(Maria och hennes son befinner sig i köket och testar en grön dryck.)
Till Jonas (dialog): [Jonas].
Jonas: Yes?
Till Jonas (dialog): *[Cecilia] told me that this is where the health is.*
Jonas: The stance?
Till Jonas (dialog): *Yes.*
Jonas: That's like a twig, right? We're eating a twig.
Till Jonas (dialog): Yeah, **där är nyttan**. I'm taking this.
Jonas: Mom, that's gross. You kidding? Take the seeds out.
Till Jonas (dialog): *No, no that's where the vitamins are.*
Jonas: The seeds?
Till Jonas (dialog): *We'll try. We'll try. We'll try.*
(SH, Avsnitt 3, 24:29-28:24)

Här kodväxlar Maria till svenska mellan sina och sin sons engelska turer. Marias son förstår dock åtminstone lite svenska men det är inte säkert att han förstår det här. Jag skulle påstå enligt mina resultat att man kan kodväxla när man pratar med en person som inte pratar det andra språket som man använder. Det kan kallas kodväxling fast den andra personen inte skulle förstå. Det är kodväxling men inte funktionerande kodväxling. Fast några definitioner av kodväxling (se Cook 2008 och Grosjean 2010 och 1982) antar att den ska vara funktionerande skulle jag föreslå på grund av mina resultat att det skulle vara intressant i vidare forskning att se om och hur mycket sådan icke-funktionerande kodväxling sker. Cook (2008) kallar dock sådan icke-funktionerande kodväxling för *språkväxling* (se 2.3.2). Gällande språkval i serierna väljer Maria sitt språk (svenska eller engelska) oftast enligt personen hon pratar med.

Reality tv-serier verkar fungera som material för språkkontaktsforskning för de bjuder på relativt realistiskt språkbruk. Man måste dock förhålla sig kritiskt mot bilden som serierna ger eftersom det bara visas några situationer, som är valda i editionsprocessen, i serierna. Åtminstone några situationer i reality tv-serier är även konstruerade, till exempel monologen i *Svenska Hollywoodfruar* och *Montazamis med vänner*. I vidare forskning skulle det också vara intressant att undersöka möjliga skillnader i ens språkbruk mellan reality tv-serier och den verkliga vardagen. Också Marias egna konstruktioner (se 4.1.3) kan bjuda på möjligheter att betrakta relationen mellan kodväxling och lån med hänsyn till ordens anpassning.

Mitt syfte var att ta reda på hur reality tv-serier visar individens språkbruk och hur individens identitetskonstruktion (genom språket) syns i reality tv-serier. Genom att använda den metoden som jag använde, att analysera kodväxlingstyper och dess funktioner, lyckades jag svara på mina forskningsfrågor och analysera individens språkbruk och identitet i reality tv-serier. Min metod baserade sig på modeller från Si (2011), Berglund (2008) och Grosjean (1982 och 2010) som jag tillämpade till mitt material. Jag hade ett litet annorlunda sätt att räkna förekomster av kodväxlingstyper än Si. Jag tog också med i min analys Muyskens (2000) kategori *kongruent lexikalisering* som Si inte betraktade i sin analys (se 4.1). Min analys på kodväxlingens funktioner baserade sig på Berglund (2008) som har undersökt ett barn i sin undersökning vilket orsakade att jag tillämpade hennes modell för att den skulle passa till min undersökning som handlar om en vuxen. Berglund (2008) har dock som sin modell Grosjean (1982) som handlar om vuxna vilket stöder mitt val av Berglund (2008) fast Grosjean har skrivits för över 30 år sedan.

Att analysera kodväxlingstyper och kodväxlingens funktioner verkar fungera i kodväxlingsundersökning, åtminstone när materialet är reality tv-serier. På grund av min undersökning presenterar jag en förklaringsmodell för kodväxlingsfunktionerna i reality tv-serier (se 4.3). Den tar hänsyn till kontexten kring själva kodväxlingen, kodväxlingstyper och skillnader mellan monologiska yttranden och dialog.

Källförteckning

Material

Säsong sex av tv-serien *Svenska Hollywoodfruar*. <http://www.tv3play.se/program/svenskahollywoodfruar>

Säsong en av tv-serien *Montazamis med vänner*.
<http://www.tv3play.se/program/montazamis-med-vanner>

Litteratur

Aronin, Larissa och Singleton, David, 2012: *Multilingualism*. Impact: Studies in Language and Society 30. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Auer, Peter, red., 1998: *Code-Switching in Conversation. Language, Interaction and Identity*. London: Routledge.

Berglund, Raija, 2008: *Ett barns interaktion på två språk. En studie i språkval och kodväxling*. Vasa universitet: Doktorsavhandling.

Cook, Vivian, 2008: *Second Language Learning and Language Teaching*. Fjärde upplag. London: Hodder Education.

Fuller, Janet M., 2007: Language Choice as a Means of Shaping Identity. I: *Journal of Linguistic Anthropology* 17 (1). S. 105–129.

Grosjean, François, 1982: *Life with Two Languages. An Introduction to Bilingualism*. Cambridge: Harvard University Press.

Grosjean, François, 2010: *Bilingual: Life and Reality*. Cambridge: Harvard University.

Gunter, Barrie, 2014: *I Want to Change My Life: Can Reality TV Competition Shows Trigger Lasting Career Success?* Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.

Halmari, Helena, 2005: "I'm forgetting both": L1 maintenance and codeswitching in Finnish-English language contact. I: *International Journal of Bilingualism* 9 (3 & 4). S. 397–433.

Hasselmo, Nils, 1974: *Amerikasvenska: En bok om språkutvecklingen i Svensk-Amerika*. Skrifter utgivna av Svenska språknämnden, 51. Lund: Esselte Studium.

Haugen, Einar, 1950: The Analysis of Linguistic Borrowing. I: *Language* 26 (2). S. 210–231.

Karstadt, Angela, 2003: *Tracking Swedish-American English. A Longitudinal Study of Variation and Identity*. Uppsala: Studia multiethnica Upsaliensia, 16.

Konijn, Elly A. och Walma van der Molen, Juliette H. och van Nes, Sander, 2009: Emotions Bias Perceptions of Realism in Audiovisual Media: Why We May Take Fiction for Real. I: *Discourse Processes* 46 (4). S. 309–340.

Larsson, Ida m.fl., 2012: Amerikasvenska förr och nu. I: *Norsk Lingvistisk Tidsskrift*, Årgang 30. S. 263–286.

Lindström, Jan, 2008: *Tur och ordning. Introduktion till svensk samtalsgrammatik*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.

Mahootian, Shahrzad, 2005: Linguistic Change and Social Meaning: Codeswitching in the Media. I: *International Journal of Bilingualism*, 9 (3&4). S. 361–375.

Meter Television AB. (31.5.2015)
<http://www.meter.tv/>

Mickwitz, Åsa, 2010: *Anpassning i språkkontakt. Morfologisk och ortografisk anpassning av engelska lånord i svenskan*. Helsingfors universitet: Doktorsavhandling.

Mickwitz, Åsa, 2011: Lånord och engelskt inflytande – hur påverkas svenskan? I: Lehti-Eklund, Hanna och Harling-Kranck, Gunilla (red.) *Folkmålsstudier 49. Meddelanden från Föreningen för nordisk filologi*. 2011. Helsingfors: Universitetsstryckeriet. S. 59–63.

Muysken, Pieter, 2000: *Bilingual Speech: A Typology of Code-Mixing*. Cambridge: Cambridge University Press.

Myers-Scotton, Carol, 2002: *Contact Linguistics: Bilingual Encounters and Grammatical Outcomes*. Oxford: Oxford University Press.

Park, Hyeon-Sook, 2004: Kodväxling som fenomen – exemplet svenska-koreanska. I: Hyltenstam, Kenneth och Lindberg, Inger (red.), *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. 2004. Studentlitteratur. S. 297–325.

Poplack, Shana, 1980: Sometimes I'll start a sentence in Spanish Y TERMINO EN ESPAÑOL: towards a typology of code-switching. I: *Linguistics* 18. S. 581–618.

Rontu, Heidi, 2007: Codeswitching in Triadic Conversational Situations in Early Bilingualism. I: *International Journal of Bilingualism* 11 (4). S. 337–358.

Seidlhofer, Barbara, 2011: *Understanding English as a Lingua Franca*. Oxford: Oxford University Press.

Si, Aung, 2011: A Diachronic Investigation of Hindi–English Code-switching, Using Bollywood Film Scripts. I: *International Journal of Bilingualism* 15 (4). S. 388–407.

Skuttnabb-Kangas, Tove, 1988: Multilingualism and the Education of Minority Children. I: Skuttnabb-Kangas, Tove och Cummins, Jim (red.), *Minority Education: From Shame to Struggle*. 1988. Clevedon: Multilingual Matters 40. S. 9–44.

Thomason, Sarah G., 2001: *Language Contact: An Introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press. S. 129–156.

Von Feilitzen, Cecilia, 2004: Introduction. I: Von Feilitzen, Cecilia, (red.). *Young People, Soap Operas and Reality TV*. 2004. Nordicom, Göteborg universitet: The International Clearing House on Children, Youth and Media. S. 9–45.

Wei, Li, 1998: The ‘Why’ and ‘How’ Questions in the Analysis of Conversational Code-switching. I: Auer, Peter (red.), *Code-Switching in Conversation: Language, Interaction and Identity*. 1998. London: Routledge. S. 156–176.

Wei, Li, 2008: Research Perspectives on Bilingualism and Multilingualism. I: Wei, Li och Moyer, Melissa G. (red.), *The Blackwell Guide to Research Methods in Bilingualism and Multilingualism*. 2008. USA: Blackwell Publishing. S. 3–17.

Wells, Megan, 2011: Codeswitching in the Comedy of George Lopez. I: *Apples – Journal of Applied Language Studies*, 5.1. S. 65–76.